

Søværns- orientering

Nr. 4 · december 2003

Nyt fra Redaktøren

Man siger, at det er medierne, der styrer verden. Men de gør det ikke alene. De gør det gennem de input, de får – blandt andet fra os, som en lille del af det brogede kor verdens stemmer består af. Jamen, nyter det så noget at råbe op blandt så mange, hvis ønsker går i alle tænkelige retninger.

Ja! Men der er lige et par ting man skal huske.

Det første er timingen. Kun idioter sparkes til bolden, når kampen er fløjtet af og kun endnu større idioter slår modstanderen ud, når han står med bæltet efter kampen er dømt.

Den perfekte timing indebærer, at man kommer med indsatsen, lige før en eventuel beslutning skal træffes.

Det andet er, at man som offentlig myndighed skal være først ude med både gode og navnlig dårlige nyheder. Får man først prædikat som uærlig over for pressen, tager det år at genvinde tilliden. At forsøge at skjule eller forsinke sandheden er det samme som at fodre de frie mediers indbyggede rottweilere. De sporhunde, der altid finder sandheden, om der så skal gå mange år.

Til at illustrere det med timingen i vores beskedne, men uundværlige indlæg i debatten om hvor alvorligt man skal tage hensynet til den generelle sikkerhed i det danske samfund, bringer vi kaptajnløjtnant Dennis Armand Vads beretning om det danske, maritime bidrag til sikkerhedskontrollen i Gibraltarstrædet. (Se artiklen: »Operation ACTIVE ENDEAVOUR«)

Nu, medens nationen stadig er i krig mod den internationale terrorisme, er det ikke mærkeligt, at han et sted skriver: »Terrortruslen er alligevel hele tiden til stede, og al trafik skal derfor vurderes. Naturligvis lyder det, som om tingene er sat på spidsen, men det er ikke desto mindre disse alvorlige problematikker, vi arbejder med hernede – specielt under eskorterne.« Han kunne godt tilføje – som alle andre overalt i de frie demokratier burde gøre – og dem vi handler med, og dem vi prøver at hjælpe.

Vi – det vil sige også os i Søværnet – skal ikke være bange for at sige, hvad vi mener, man bør tage alvorligt i forbindelse med danskernes sikkerhed. Vi bør også i så vid udstrækning som muligt fortælle, hvad vi gør for at leve op til formålet med at have et forsvar. Vi skal ikke helme, selvom det betyder at gå imod den strøm af harme i de internationale medier (og visse danske) mod det amerikanske, britiske og, blandt andre, også danske initiativ til at føre FN's resolutioner ud i livet.

I skrivende stund kommer harmen mest til udtryk omkring krigen mod det irakiske styre under Saddam Hussein og den efterfølgende kamp for at etablere en sikkerhed for, at fredelige aktiviteter kan finde sted i Irak – uden at folk og bygninger hele tiden bliver sprængt i luften.

Vi skal blive ved med at minde om det den 11. september 2001 viste: at terrorister har vilje og i mange tilfælde midler til at rette de mest uventede og bestialske angreb mod enhver form for civiliseret samfundsvirksomhed i alle lande.

Sven Voxtorp
Redaktør

Indholdsfortegnelse

OPERATION ACTIVE ENDEAVOUR, Strait of Gibraltar	3
Fremtidens søværn	7
Fælles materielmyndighed	9
Forsvarsministeren genindvier Kongeportalen ..	11
Tværs gennem Skotland med MSF 4	13
AIS 50 års jubilæum	15
Annonce fra Danske Tordenskiolds-Venner	21
Hjælp! (fra Redaktionen)	21
Genindvielse af ældste radiostation	22
Anmeldelser	24
TRITONs Nyhedsbrev nr. 7 uge 35	25
TRITONs Triatlon i Tórshavn	27
Nye tider for Nordiske Marinekonkurrencer	28
BONEX i Borris	31
Seminar om Bevogtning og Nærforsvar	32
Splice the main brace	33
Tordenskjold genopstod på Sneedorffs Allé	35
10 officerer fra Flyvevåbnet til Søværnet	37

SØVÆRSORIENTERING

Udgiver: Søværnets Operative Kommando

Adresse: Søværnets Operative Kommando
Att. SVN ORT
Postboks 483 · 8100 Århus C

Redaktion:

Ansvarshavende overfor medieansvarsloven:
Orlogskaptajn Alex Jensen
Søværnets Operative Kommando

Redaktør: Sven Voxtorp,

Telefon: 89 43 30 99 (omstilling). Mobil: 23 71 35 72
Telefax: 89 43 31 41, E-mail: <lese@sov.dk>

Distribution: Kontorfuldmægtig Brit Kristjansson.
Telefon: 89 43 30 99

Forsidebillede: TRITON ved Daneborg. Foto: TRIT

Redaktionen forbeholder sig ret til at redigere det indsendte materiale.

Indholdet i bladet kan frit citeres med angivelse af kilde. Billedmateriale dog kun efter aftale med red.

Tryk & layout: Kannike Graphic A/S, Århus

ISSN 0907-5038, oplag: 8.000 eksemplarer

SVNORT kan også ses på: www.sok.dk

DEADLINE for næste nummer: 16. februar 2004

OPERATION ACTIVE ENDEAVOUR,

Strait of

Gibraltar

Gibraltar klippen

Alle fotografier: VIBEN og Per Rasmussen, FOV

af kaptajnløjtnant Dennis Armand Vad, VIBEN

I kølvandet på terrorangrebene på USA erklærede amerikanerne krig mod terrorismen og påkaldte sig i den forbindelse NATOs artikel 5 om gensidig hjælp medlemslandene imellem. Man fremsatte i den forbindelse, 3. oktober 2001, en anmodning om NATO tilstedeværelse i den østlige del af Middelhavet med det formål at demonstrere sammenhold i den stadig eksisterende krigstilstand. 26. oktober blev anmodningen realiseret og operationsplanen for OPERATION ACTIVE ENDEAVOUR (OAE) godkendt af Militærkomiteen og Supreme Allied Command Europe (SACEUR). Commander in Chief Southern Europe (CINCSOUTH) fik bemyndigelsen til at operere med én NATO-flådestyrke i den østlige del af Middelhavet og én i Gibraltarstrædet. Den sidste, denne artikels emne, skulle sikre de allieredes handels- og forsyningskibes uskadelige gennemsejling under operativ kontrol af CINCSOUTH med sin flådekommando COMNAVSOUTH som »Commander Operations«.

OLFERT FISCHER til Golfen

Oprindeligt var det planen, at korvetten OLFERT FISCHER skulle udgøre det danske styrkebidrag. Regeringen valgte imidlertid at sende OLFERT FISCHER til Golfområdet 18. marts 2003 og i stedet deployere to FLYVEFISKEN – klasse kampskibe, VIBEN og RAVNEN, til OAE Gibraltarstrædet.

VIBEN og RAVNEN planlagdes til en seks måneders deployeringsperiode med besætningsrotation mindst en gang. For at servicere bådene besluttedes det desuden at deployere MLOG i samme periode, dog med hyppigere besætningskift.

Ankomsten

28. marts 2003 klokken 1300 var VIBEN og RAVNEN klar til at forlægge til operationsområdet i Spanien ud fra den spanske flådestation Puntales

(Estación Naval de Puntales), i nærheden af Cádiz.

Efter tre måneder i operationsområdet og en masse erfaringer rigere afløstes VIBENs og RAVNENs besætninger af besætningerne på SKADEN og GLENTEN.

SKADENs besætning rejste 24. juni med fly til Malaga fra Kastrup og blev herfra kørt de godt 350 kilometer sydpå langs solkysten til Flådestation Puntales, og en uge senere ankom GLENTENs besætning. SKADENs besætning afløste i VIBEN, og GLENTENs i RAVNEN.

De første par dage gik med overleveling. En del af O-rumsbesætningen sejlede med på en eskorte for at få lejlighed til at forberede sig så godt som muligt til at overtage ansvaret for det danske OAE Gibraltarstrædet bidrag.

Operationen

I Middelhavet er truslen mod den ci-

vile skibstrafik samt NATO-krigsskibe vurderet lav på det åbne hav, men middel til høj i havne, i nærheden af havne samt i »choke points« som for eksempel Gibraltarstrædet. Truslen, vurderes det, kan tiltage hurtigt og uden varsel. Mindre skibe med eksplosivstoffer om bord samt mindre fly udgør efter vurderingen den primære trussel.

Ud fra disse oplysninger tilrettelagde enhederne hele deres operationelle færden i operationsområdet samt ved ankomst/ afgang fra såvel Flådestation Puntales som andre havne.

Sejlads ud og ind af havn foregår derfor i krigsmanøvrerulle med maskingeværskytterne tørnet til. Disse bærer skudsikre veste samt hjelme. I O-rummet bæres der fragmentationsveste. Hjelme og antiflashgrej er i umiddelbar nærhed.

Eskorterne foregår efter samme mønster i 2. beredskabsgrad, hvor kano-

VIBEN på patrulje i STROG – Gibraltarstrædet

Rorgænger

med konstant at evaluere al trafik, det være sig på overfladen som i luften.

Det er svært at håndhæve, at et område omkring eskorten skal være frit for trafik. Derfor må man ofte udsende advarsel på kanal 16, så trafikken kan nå at flytte sig inden eskortens ankomst. Dersom dette ikke efterkommes, »screenes« de af enten HAUK-klassen eller af FLYVEFISKEN-klassen. Dette med en aggressiv manøvre – tæt op af det skib man vil have til at ændre kurs – mellem skibet og det/de eskorterede skib/skibe.

Selv om retningslinierne for mødet med NATO-eskorten er bragt i både »Notice to Mariners« og »Notice to Airmen«, så efterkommes disse sjældent. Ofte er det blot uvidende eller

nen er ladt op og klar til skud. Seasparrow missilerne er »assigned« og chaff launcherne opladt. På denne måde er skibene i stand til at møde enhver af de forventede trusselsmodeller i operationsområdet.

Eskorteringerne foregår sammen med den norske motormissilbåds squadron nr. 21 (FPB SQ 21), som består af HAUK-klassen suppleret med skiftende spanske flådeenheder. I skrivende stund er det ASTURIAS, en BALEARES-klasse fregat bygget over KNOX-klassen i 1971, der fungerer som kommandoskib. Derudover er en helikopter eller et maritimt patruljefly (MPA) med til at bygge billedet op. Et godt stykke foran eskorten sejler et afviserfartøj for at holde de mange fiskeskibe væk fra ruten.

Det militære bidrag under en eskorte består altså af to både af HAUK-klassen, en af FLYVEFISKEN-klassen, et spansk patruljefartøj, en helikopter/MPA samt en fregat, hvor Commander Task Group 441.01 befinder sig om bord og styrer operationen med direkte kontakt til COMNAVSOUTH stab via et chat-room. Under visse eskorter sættes specialtropper om bord på de eskorterede skibe.

Selve eskorterne er planlagt en måned frem i tiden. Der er dog mange justeringer hen ad vejen. Planen kan derfor kun betragtes som tentativ. Den angiver hvor mange skibe, der skal eskorteres gennem Gibraltarstrædet

den og den dato, samt på hvilket tidspunkt.

Typisk eskorteres et til fire skibe igennem Strædet ad gangen. Det kan være vestgående eller østgående – og af og til begge veje. Eskorterne udgår fra et etableret rendezvous (R/V). Der »formes der op« omkring de eskorterede skibe med den bedst mulige beskyttelse for øje under hele eskorteringen. Ruten gennem Gibraltarstrædet er på cirka 40 sømil. Typisk ligger fregatten forrest, de to HAUK-klasse nord og syd for de eskorterede skibe og FLYVEFISKEN-klassen bagerst. På denne måde dækkes de eskorterede skibe 360 grader rundt.

Et befærdet stræde

Gibraltarstrædet er et befærdet stræde med flere hundrede fiskeskibe, utallige hurtigfærger, sejlåde, turistbåde og handelsskibe på kryds og tværs af dette relativt smalle farvand mellem Spanien og Afrika. På baggrund af dette komplicerede trafikbillede skal der i god tid tages stilling til hvilken rute, man vil følge. Gibraltarstrædet er begrænset af marokkansk territorialfarvand og der er etableret en trafikseparering gennem strædet. Herudover skal overflyvningerne af Strædet, både de civile og de militære stedse følges og vurderes. Det er let at forstå, at der er travlt i O-rummet

RAVNEN og VIBEN i Cadiz

nysgerrige skibe/fly, der kommer tæt på. Terrortruslen er alligevel hele tiden til stede, og al trafik skal derfor vurderes. Det frustrerende ved terrortruslen er jo netop, at selv en ganske uskyldig motorbåd, der blot er ude for at se på hvaler i Gibraltarstrædet, kan være en potentiel trussel. Et privatfly, som flyver fra Tanger til Gibraltar, og som ikke har meldt sin »flight schedule« til myndighederne, og som vælger at lægge sin flyrute hen over eskorten, kan også være en trussel – måske er det spækket med ammunition!

Naturligvis lyder det, som om tingene er sat på spidsen, men det er ikke desto mindre disse alvorlige problematikker, vi arbejder med hernede – specielt under eskorterne.

Det samme gør sig gældende ved afgang og ankomst til havn. Her er ofte mange lystsejlere ved indsejlingen til Cadiz's havneområde, og hvert enkelt hurtiggående skib skal vurderes.

Man kan aldrig vide sig helt sikker – men den værste ulykke ville dog være at skyde på, hvad vi tror er et fjendtligt skib/fly for derefter at konstatere, at det blot var en nysgerrig lystsejler/sportsflyver, der kom for tæt på.

Der har været mange diskussioner om bord i skibene vedrørende netop dette emne. Vores »Rules Of Engagements (ROE's)« kan jeg af operative hensyn ikke komme nærmere ind på, men det er klart for enhver, at vi ikke kan skyde, som det passer os. Der skal sondres benhårdt hver gang noget kommer tæt på, hvad enten det er et fly, et skib eller en hurtiggående gummiåb. Er dette skib eller fly på vej ind imellem os og de eskorterede skibe for at angribe, eller er det blot uvidende eller nysgerrige personer? Det kan også være en organisation, der vil sætte os på prøve – teste vores slagkraft og beslutsomhed.

Tingene er ikke længere sorte/hvide, men meget mere nuancerede med den asymmetriske trussel inde på livet og den sætter stedse nye krav til mange militære elementer, som tidligere syntes åbenbare. Vi kunne let have været i den situation at skulle bruge magt, hvis vi havde anvendt den helt sorte og hvide målestok ved forskellige lejligheder, men hensynet til, at det nok i højere grad drejer sig om et uskyldigt skib/fly, vejer tungere end det modsatte.

Området

Cadiz ligger i Andalusien og er endnu turistmæssigt en forholdsvis uberørt

Besøg af orlogspræsten

perle i Spanien. I hvert fald i forhold til Costa del Sol. Byen ligger på en slags halvø og strækker sig over godt 10 kilometer i nordvest-/sydøstlig retning. Den er opdelt af en kridhvid sandstrand i to bydele – den nye og gamle by.

Cadiz blev grundlagt af fønikerne i år 1100 før Kristi fødsel og er således, så vidt vides, den ældste by i Europa. På den tid handlede meget rav fra Østersøen, tin fra England og sølv fra Spanien. Senere fungerede Cadiz som flådebase for Romerne. Man har altså tidligt haft en flådetradition i byen. I dag er flådebasen i Puntales en ganske lille base, men lige overfor, cirka et kvarters sejlads herfra, ligger den store NATO base ROTA, der blandt andre huser amerikanske styrker.

Cadiz fik som by sit »andet« handelsboom, da man opdagede Amerika. På Christoffer Columbus' anden og fjerde rejse til Amerika var Cadiz således afsejlingshavn. Dette var dog ikke

uden omkostninger, idet Columbus også tiltrak Spaniens fjender. I 1596 var byen således tæt på at blive udsløjet af en engelsk-tysk armada. Senere, da Spanien mistede sine amerikanske kolonier i det 19. århundrede, led Cadiz et handelsmæssigt knæk. Det er først indenfor det sidste århundrede, at Cadiz er kommet på fode igen – denne gang med skibsbygning som hovederhverv.

At opleve Spanien

Byen byder på mange muligheder, gode restauranter, natteliv og rekreative tilbud. Når man skal være deployeret i tre måneder og være tilknyttet en flådestation, er det vigtigt at skabe sig et liv ved siden af tjenesten, benytte sig af byens tilbud og lære kulturen at kende. Eskortetjenesten var i starten af vores deployeringsperiode mere hyppig end tilfældet er i skrivende stund. Der har derfor i den sidste tid været god lejlighed til at benytte de

Storebror og lillebror

Baderulle

og gennem Kieler Kanalen med ankomst til Flådestation Korsør 7. oktober klokken 1000.

SKADENs besætning har været deployeret 106 dage eller godt tre og en halv måned ved ankomst Korsør.

Turen hjemover bliver spændende – ikke mindst da den afhænger meget af vejret. Med 1800 sømil hjem er det nok utænkeligt, at vejrguderne vil skåne os hele vejen. Men vi beder om godt vejr over Biscayen i det mindste.

Kravene opfyldt

Det har for os alle været en stor oplevelse at deltage i en »live« operation. Og det har været en stor udfordring at opfylde de krav, en sådan operation stiller. Derudover er Spanien jo et fantastisk land med masser af sol og varme og med en kultur, der på mange områder er meget forskellig fra vores egen.

Vi har fået testet bådene og deres besætninger under sydlige himmelstrøg. Selvom de omtales »yoghurt-bægre« til dagligt, har bådene klaret de krav, operationsområdet stiller, samt de krav besætningen stiller under en deployering af seks måneders varighed – alt sammen med bravur.

Dermed ikke sagt, at togtrappen ikke vil indeholde et hav af anbefalinger. Men den generelle vurdering er, at skibene og besætningerne kan løfte denne type opgave. ■

mange tilbud om at opleve Spanien – for eksempel tyrefægtning.

Selvom her er dejligt varmt, en fantastisk strand og rige muligheder for oplevelser, synes tiden dog ofte at snegle sig af sted. Vi glæder os alle til at komme hjem. Faldet i antal planlagte eskorter i denne måned forstærker dette ønske yderligere.

Det er rart at dase på stranden, men vi er her for at udføre et job.

INGEN bevæger sig alene om natten

Som nogle måske har hørt om, har der været et par uheldige sammenstød med lokalbefolkningen – og et enkelt af mere alvorlig karakter. Flådebasen ligger indeklemmt mellem den nye bydel og et fattigt kvarter. Ved passage af dette, har der ved nattetide været enkelte overfald, når folk har færdedes alene tilbage mod basen.

Efter det sidste, alvorlige overgreb, har skibsledelsen på det kraftigste indskærpet, at INGEN bevæger sig alene om natten. Skal man alligevel tilbage alene, skal det da være i taxa. Efterfølgende har vi ikke haft nogen problemer i den retning.

Hjemad det går ...

I dag er det den 11. september, den dag vi aldrig glemmer. Der er nok ikke den person på kloden, der ikke ved, hvad han/hun foretog sig på netop denne sorgens dag i 2001. Begivenhederne på denne dag er, som omtalt,

årsagen til vi befinder os i OAE STROG.

På dagen er vi derfor sejlet fra Flådestation Puntales for at opankre et mere sikkert sted – i hvert fald til et sted, som ingen kan forudsige, og vi bliver derfor ude natten til den 11. og den 12. september. Man kan aldrig beskytte sig 100%, men vi gør hvad vi kan i lyset af den forøgede trussel.

I dag er der så 20 dage til hjemturens start, og tentativt kun 4 eskortedage tilbage for VIBENs vedkommende.

30. september går det altså hjemad fra Flådestation Puntales til La Coruña. Derfra til Plymouth, så Den Helder

Til tyrefægtning

Fremtidens søværn

Set i lyset af Forsvarskommandoens nye udspil om fremtidens Forsvar

af Marianne Hansen, Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste

Man bedes bemærke at dette indlæg har været bragt af Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste og på SOKs hjemmeside siden oktober 2003.

Delfin set igennem periskop

Siden starten af 1990'erne, hvor OLFERT FISCHER for første gang slog sine folder i Golfen, har det danske søværn støt og roligt lagt sin stil om fra at være et værn mod invasion til at blive et værn på farten. Med det nye oplæg fra Forsvaret bliver denne indsats styrket væsentligt, og igangværende projekter som de nye flexskibe, VIKING-projektet og de nye patruljeskibe kan fra første færd udnyttes i kommende internationale operationer.

Flere sejlede enheder

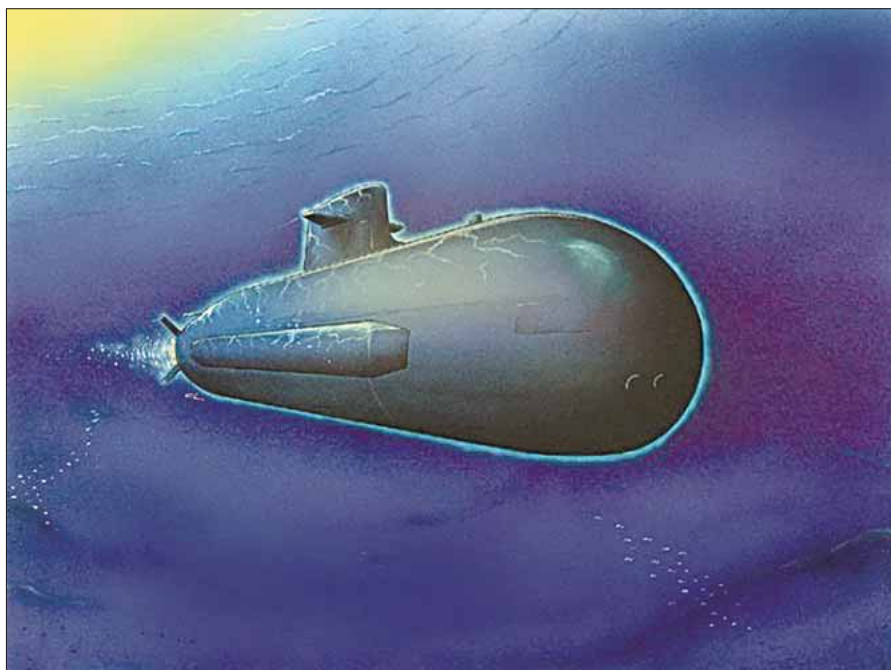
I dag har Søværnet cirka 1500 stillinger i de sejlede enheder, og her lægger forsvarsoplægget op til forbedringer, forudser stabschef i Søværnets Operative Kommando, kommandør Palle Cortes. »Hvis oplægget bliver gennemført som beskrevet, vil vi have 1800 stillinger i de sejlede enheder. Vi skal have styrket de spidse enheder og slanket strukturen«, siger han. »Det betyder, at nogle af de stillinger, der i dag er landbaseret, vil blive overtaget af sejlede tjenester«.

Hvordan de forskellige sejlede enheder skal fordeles i de tre eskadrer, som oplægget har skitseret, er endnu ikke afgjort. Men det er ifølge stabschefen stadig eskadrerne, der kommer til at stå for den daglige drift af enhederne og for den grundlæggende uddannelse af personalet.

Støttecentre til logistik

NATO er i dag interesseret i kapaciteter, der er deployerbare og kan virke optimalt ude i operationsområdet gennem længere tid. Det kræver forsyninger og fast personel på stedet til at tage sig af reparationer på skibene og lignende, præcis som den mobile logistiske enhed, MLOG, tog sig af patruljeskibene i Gibraltar.

Men i fremtiden skal det sættes i system. Den mobile logistikenhed får sin egen »pind« i diagrammerne i forsvarsoplægget ved siden af to faste operative logistiske støttecentre, som er underlagt Søværnets Operative Kommando. I dag foregår udsendel-

VIKING-projektet

serne af personel til støtteoperationer fra flådestationerne. Stabschefen ser det derfor som en nyskabelse, at man laver centre, der specifikt er beregnet på at understøtte enhederne både ude og hjemme. De to faste operative, logistiske støttecentre kommer til at høre hjemme i henholdsvis Frederikshavn og Korsør.

Skolerne sammenlægges

Søværnets skoler må også imødesee store ændringer, hvis de fem nuværende skoler sammenlægges til kun tre skoler. Palle Cortes forklarer: »Søværnets Officersskole bliver, hvor den er. Derudover forventes Søværnets

Grundskole i Auderød nedlagt og grunduddannelsen flyttet til Frederikshavn til Sergent- og Reserveofficersskolen, som i så fald nok kommer til at hedde Søværnets Sergent- og Grundskole. Søværnets Teknikskole og Taktik- og Våbenskolen forventes lagt sammen til én skole, der i givet fald kommer til at hedde Søværnets Specialskole. Nogle af kurserne forventes dog at blive, hvor de er. Det gælder specielt Artillerikursus Sjællands Odde og Kampinformationskursus i Frederikshavn. Sidstnævnte forventes dog udvidet med den del af taktik- og våbenskolen, som ellers ligger på Holmen i dag. Teknikkurset er

De nye store skibe vil have landingspladser til en lang række af andre flåders helikoptere. Her er vist en engelsk Lynx og en amerikansk SEA HAWK.

planlagt til at blive på Holmen, men det er ikke sikkert, det ender sådan«, siger stabschefen.

Kongsøre for dykkerne

Frømandskorpset forudses efter de nye planer at blive styrket, men heri indgår også minørtjenesten plus det personel, der i øvrigt vil være på Kongsøre. Også Dykkerskolen flyttes til Kongsøre fra Holmen, ligesom minørtjenesten allerede er i gang med at flytte. Kongsøre bliver altså samlingssted for det personel, der er tilknytning dykkerområdet.

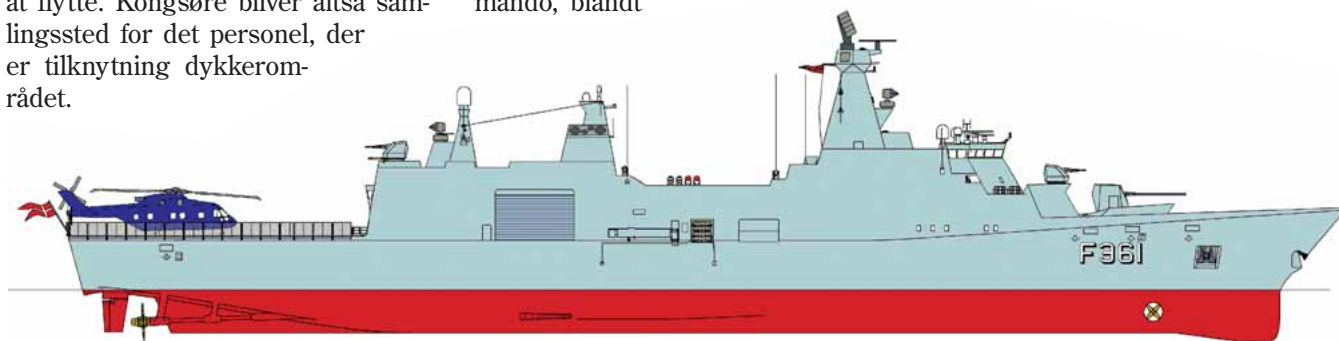
den fælles etableringsstjeneste og noget helt tredje til den fælles depot- og værkstedstruktur«, vurderer stabschef Palle Cortes.

Mere personel til værnssfælles enheder

På grund af de mange værnssfælles tiltag vil en større del af Søværnets personel indgå på poster i regi uden for Søværnets Operative Kommando, blandt

andet i den værnssfælles materieltjeneste. Og ligesom alt andet personel i Forsvaret skal også søfolkene forvaltes og administreres fra en samlet personeltjeneste for hele Forsvaret. Det er en betydelig ændring fra nu, hvor Søværnets Operative Kommando forvalter personellet sammen med en række personelmyndigheder fordelt på forskellige niveau-III myndigheder.

Samlet set ændres der ikke ved selve Søværnets funktioner. De civile maritime opgaver i Danmark og arbejdet for at kunne operere i større internationale sammenhænge føres videre fra det nuværende forsvarsforlig, dog i en styrket udgave for de skarpe opgavens vedkommende. Der, hvor ændringerne vil føles størst for Søværnets personel, vil blive i omlægningerne af arbejdsopgaver i kommandoen og på flådestationerne i forbindelse med de værnssfælles strukturændringer, samt ved skolernes placeringer. ■

Skitse af patruljeskib

Materiellet fordeles

Der, hvor forandringerne for Søværnet bliver mest mærkbare, vil være i forbindelse med de mere overordnede, strukturelle organisationsændringer. Der er lagt op til, at de værnsspecifikke materielkommandoer sammenlægges til en fælles »Forsvarets Materieltjeneste«. Det gør, at flådestationerne ikke fremover vil være den forlængede arm for Søværnets Materielkommando, som de er i dag. »For der vil ikke være noget, der hedder Søværnets Materielkommando. Flådestationerne vil i stedet blive underlagt Søværnets Operative Kommando, som så blandt andet skal overtage den operative logistik, det vil sige vedligeholdelse, reparation og forsyning af enhederne. Andre elementer vil gå til den fælles materieltjeneste, noget til

Korvet kløver en sø

Fælles materielmyndighed for hele Forsvaret

Ideen om en fælles materielmyndighed for de tre værn er blandt de militærfaglige udspil til fremtidens forsvar, som Forsvarets ledelse har sat i søen op til forårets forligsforhandlinger. Oberst Erik T. Pedersen fra Materielstaben ved Forsvarskommandoen skitserer form og indhold for en mulig, fremtidig, fælles materielmyndighed.

Forsvarsledelsens militærfaglige bud – 50 arbejdsgrupper

Som chef for Materielafdelingen i Materielstaben er Erik T. Pedersen involveret i det forligsforberedende arbejde, som der netop er blevet langt en sidste hånd på i de mere end 50 arbejdsgrupper, som skal præsentere forsvarsledelsens militærfaglige bud på et fremtidigt forsvar.

Erik T. Pedersen fortæller om, hvordan ideen om at sammenlægge de nuværende tre materielkommandoer opstod. »Vi har igennem flere år bestræbt os på, at de tre værns materielkommandoer samarbejdede på en række områder, blandt andet ved at udpege en af myndighederne som hovedansvarlig materielkommando for udvalgte materielkategorier. Det betyder, at én materielkommando for eksempel står for anskaffelse af uniformer til hele Forsvaret.

- Hærens Materielkommando er ansvarlig for uniformer, håndvåben og køretøjer.
- Flyvematerielkommandoen er hovedansvarlig på brændstofområdet.
- Søværnets Materielkommando står for alt, hvad der har med kryptering at gøre.

Flere fordele

Vi har indført denne ordning, fordi vi var ude efter den rationaliseringsgevinst, der ville ligge i, at en opgave kun bliver varetaget et sted for hele firmaet. Ordningen med hovedansvarlige materielkommandoer har været

en succes. Men vi tror samtidig, at der måske kunne hentes en endnu større rationaliseringsgevinst, hvis Forsvaret kun havde én materielmyndighed. Vi tror med andre ord på, at der vil kunne høstes flere fordele ved at tage det fulde skridt. Det er i det

Skalamodel af patroljeskib

lys, man skal se de overvejelser, der bliver gjort i forbindelse med det forligsforberedende arbejde på materielområdet«, siger Erik T. Pedersen.

Behørigt hensyn

»Det vil naturligvis ikke være uden problemer at skabe en fælles materielmyndighed, for vi må erkende, at værnene opererer i tre væsensforskellige operative miljøer. Og på en række områder er der himmelvid forskel på den teknologi, der knytter sig til Hæren, Søværnet og Flyvevåbnet. Vi vil ikke kunne finde en ingeniør, der er mester på alle disciplinerne. Vi er derfor under de igangværende overvejelser nødt til at tage et

behørigt hensyn til, at vi også i en fremtidig fælles materielmyndighed skal have den nødvendige tekniske viden og ekspertise relateret til de tre forskellige operative miljøer. For det er vigtigt også fremover, at vores eksperter kan definere de krav til materi-

elsystemerne, der skal tilgodeses enten sø-, land- eller luftmilitære behov«, forklarer Erik T. Pedersen.

Rationaliseringer

En fremtidig fælles materielmyndighed vil fortsat varetage de klassiske opgaver som anskaffelse, drift, oplagring og større opdaterings- og modificationsprojekter. Noget af det nye er, at arbejdsgruppen foreslår, at der bliver skabt et værnsfælles kompetencecenter, som skal beskæftige sig med de opgaver, som rækker ud over bare

de opgaver, som rækker ud over bare

Angreb på et »rugbrød« af ældre model, øvelse BALTOPS 03

ét værn. »Sammenlignet med den måde Forsvaret er organiseret på i dag, vil det være noget helt nyt«, siger Erik T. Pedersen og fortsætter: »Herudover er det opfattelsen, at der må være en rationaliseringsgevinst at hente ved at samle for eksempel den merkantile og juridiske ekspertise på et sted. Vi har en idé om, at for de medarbejdere, der beskæftiger sig med jura og handel, er der ingen forskel på, om et våbensystem skal bruges af det ene eller det andet værn«. Med hensyn til den ingeniørmæssige og militærfaglige ekspertise går overvejelserne i retning af at oprette værnsspecifikke kompetencecentre, fordi operationsmiljøer og teknologi på afgørende punkter som nævnt er forskellige for de tre værn.

Færre værksteder og depoter

I dag er Forsvarets tre værn i stand til at reparere og vedligeholde materiel mange forskellige steder i landet. »Det er næppe rationelt. Vi ser derfor på mulighederne for at samle vedligeholdelsesekspertiserne i nogle regionale centre. Det samme vil gøre sig gældende for Forsvarets depotmasse. Gennem tiderne har vi haft tradition for, at de enkelte værn har haft deres depoter placeret der, hvor man fandt det hensigtsmæssigt. Men situationen har ændret sig betydeligt, siden Berlin-murens fald, derfor mener vi, at der også er grund til at foretage en gennemgribende rationalisering på depotområdet. Når vi har værkstedsstrukturen og depotstrukturen på plads, så skal det hele bindes sammen af et hensigtsmæssigt distributionssystem. Materieldele skal kunne »flyde« fra bruger til værksted og tilbage til bruger eller måske til et centralt depot«, forklarer Erik T. Pedersen.

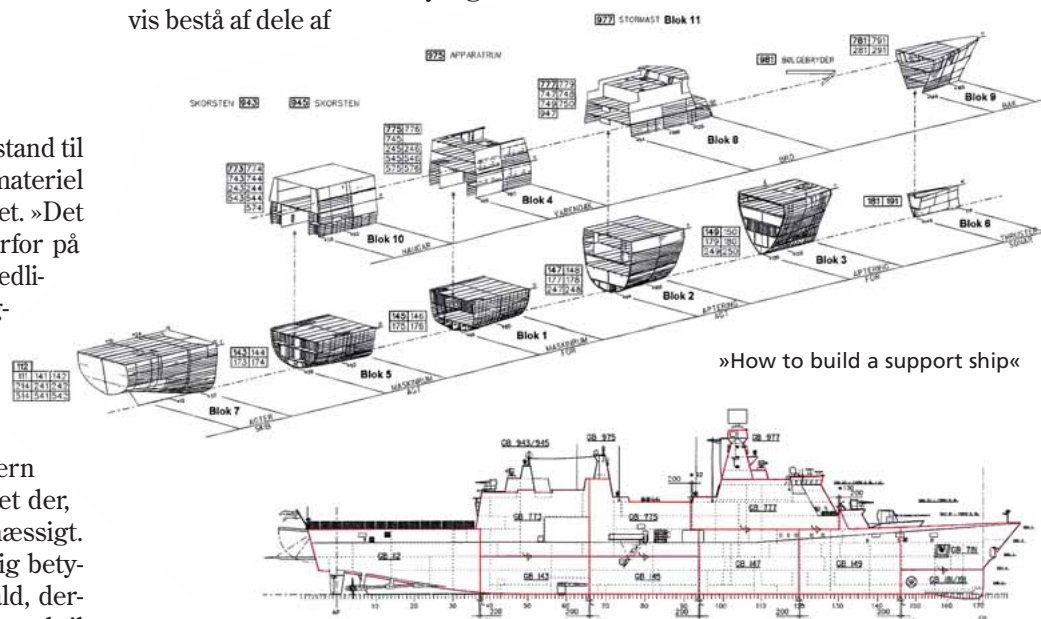
Stor myndighed

Ved en sammenlægning af de tre nuværende materielkommandoer i en fælles organisation vil Forsvaret få en myndighed af anseelig størrelse og med ansvar for at forvalte en betragtelig del af det samlede forsvarsbudget. »Vi forestiller os materielanskaffelser til en værdi af mere end tre milliarder kroner årligt og et materieldriftsbudget på et lidt mindre beløb. Det samlede beløb på omkring fem milliarder skal ses i forhold til, at det nuværende forsvarsbudget er på cirka 18 milliarder kroner. Den fælles materielmyndighed vil også være stor med hensyn til antallet af ansatte, nemlig cirka 2.500-3.000 årsværk«, siger Erik T. Pedersen. Ledelsen vil sandsynligvis bestå af dele af

tid en transformationsfase vil være.«

Traditioner holdes i hævd

I den nye, fælles materielmyndighed skal der også være plads til traditioner, som man har holdt i hævd og haft stor nytte af i de nuværende materielkommandoer. »Vi forestiller os, at det ville være en god ide, hvis personel fra de tre værns operative enheder som et helt naturligt led i deres karriereforløb fik lejlighed til at forrette tjeneste i en periode ved materielmyndigheden. Ideen er ikke ny, man har længe haft den tradition i Søværnet. Vi mener, at det er meget vigtigt med en sådan ordning, så vi i fremtiden kan sikre den nødvendige sam-

den eksisterende materielafdeling i Forsvarskommandoen i Vedbæk og dele af centralledelserne ved de eksisterende materielkommandoer. Alene den sammensmeltning skulle gerne betyde, at den enkelte medarbejder oplever at komme tættere på ledelsen. »Vi lægger meget vægt på, at de mennesker, der er ansat i en fælles materielmyndighed, oplever, at man er en enhed«, siger Erik T. Pedersen, der samtidig pointerer: »Vi er godt klare over, at vi ikke fra den ene dag til den anden kan gå fra sådan som arbejdet er struktureret i dag, til sådan som vi forestiller os det i det militærfaglige oplæg til det kommende forsvarsforlig. Men vi er endnu ikke så langt, at jeg tør gætte på, hvor lang

klang og koordination med den operative side af Forsvaret«, forklarer Erik T. Pedersen.

Intet nyt under solen

Det internationale engagement, som i de senere år er kommet til at præge tankegangen og arbejdet i det danske forsvar, har nok en afsmittende effekt på materielområdet. »Men, siger Erik T. Pedersen, der er ikke noget revolutionerende nyt under solen. Opgaverne vil ikke være nye i en fælles materielmyndighed, vi arbejder blot på, at de kendte opgaver kan løses på en smartere måde og i et endnu tættere samarbejde mellem værnene og på tværs af disse, hvor det vil være relevant«. FOV

Forsvarsministeren genindvier Kongeportalen

Kongeportalen genfødt.
Alle fotos: SMK

Den 8. september var der genindvielse af Kong Christian den Sjettes Kongeportal i Kuglegårdskomplekset, hvor Søværnets Materielkommando (SMK) har til huse. Kongeportalen blev første gang taget i brug i år 1745, hvor den blev en del af det allerede etablerede Arsenal.

Hovedporten til hele det sømilitære område

På den tid var der adgang over Christiansholm og videre ad en træbro over Arsenalgraven til Arsenaløen. Kongeportalen var altså hovedporten til hele det sømilitære område og var en del af den daværende »Administrator for Flåden«, greve Frederik Daneskiold-Samsøes helhedsplan for en udbygning af Flådens område. Siden hen, i 1860'erne, rømmede og solgte man Christiansholm, og Kongeportalen mistede derved sin betydning som hovedport.

Philip de Lange

Kongeportalen er tegnet af arkitekten Philip de Lange, som også har tegnet de to Arsenalfløje på hver side af Kongeportalen. Prydarkitekturen og Kong Christian den Sjettes brystbillede er sandsynligvis tegnet af Holmens daværende billedhugger Just

Wiedewelt, der til dagligt arbejdede med galionsudsmykning på Flådens skibe. Selve stenhuggerarbejdet blev udført under ledelse af Hofstenhugger Jacob Fortling.

Arkitektonisk værdifuld og interessant

Kuglegårdskomplekset har gennem de senere år gennemgået en omfattende renovering og fremstår i dag som et meget velbevaret, historisk interessant og anvendeligt bygningskompleks. Kongeportalen er en del af dette bygningskompleks og er med sin barokke stil arkitektonisk værdifuld og interessant, men renovering måtte udsættes længst mulig af økonomiske årsager.

Forsvarsministeren ankommer

På genindvielsesdagen viste vejret sig fra sin bedste side. Solen strålede fra en skyfri himmel og en kun svag brise sikrede Forsvarsministeren og ledsagere en behagelig sejlads og ankomst med Admiralschaluppen. Forsvarsminister Svend Aage Jensby og frue, samt direktør for Forsvarets Bygningstjeneste Bent Frank steg i

Forsvarsminister Svend Aage Jensby på talerstolen

Forsvarsministeren låser porten op med kæmpenøglen

land fra Proviant Magasin Graven, hvor de blev mødt af Chefen for Søværnets Materielkommando, kontreadmiral Niels Mejdal, der førte gæsterne gennem gården til Kongeportalen. Inviterede gæster og personale ved Søværnets Materielkommando havde forinden taget opstilling på græsplænen og havde her lejlighed til at nyde Søværnets Tamburkorps, der musicerede.

Ode til Kongeportalen

Fra talerstolen bød kontreadmiral Niels Mejdal velkommen og introducerede en »Ode til Kongeportalen«. Oden blev oplæst af en materielkommandomedarbejder, Hanne Walbum. Odens fire vers er skrevet af en anden af kommandoens medarbejdere, E. Månsson, som har ladet sig inspirere af digter A. Juel.

En meget stor nøgle

Arkitekt ved Forsvarets Bygningstjeneste Jette Wolf holdt herefter en meget spændende tale om Kongeportalen inden hovedbegivenheden – Forsvarsministerens genindvielse af Kongeportalen.

Forsvarsminister Svend Aage Jensby holdt en kort tale og glædede sig tydeligt over at kunne forestå genindvielsen af den nyistandsatte portal. Efter at have erklæret Kongeportalen for genåbnet, gik ministeren ned fra talerstolen og åbnede

Forsvarsminister Svend Aage Jensby, kontreadmiral Niels Mejdal og direktør for Forsvarets Bygningstjeneste Bent Frank.

To hundrede og tresindstyve år vi her med megen stolthed mindes vi foran Kongeporten står og af dens ædle bygningskunst forblindes. Med nænsom hånd og megen pli er porten restaureret hver enkelt sten og jernbeslag er nøje kopieret. Det værk som nu er fuldført her – en tak til metodikken skal os erindre om hvordan, vi her besad teknikken.

I sekler var porten indgang til Flådens arsenal hvorfra kanoner, krudt og kugler leveret blev på chefbefal i dag er det moduler. Miljøet er kilde til inspiration flåden fornyes efter bedste tradition og skønt vi ej de gamle mestre ligner vi stadig kunsten mestrer og forfiner.

Skibsbygningsvuggen her blev lagt med Orlogsværftets store ekspertise skibene har Danmark megen hæder bragt og Søværnets Materielkommando kan stadigvæk os kunsten vise. Fra lineskib til smuk fregat, fra sejl og damp til gas fornyelse hos SMK har altid fundet plads skibsteknologi af høj karat kreeres nu på stribe, hvor FLEX-koncepten bruges fint i Støtte- og Patruljeskibe.

Bag denne port – en arbejdsdag er samlet tusindvis af fortids minder og skønt der ej længre høres hammerslag de mange ting os stadig sammen binder. Historiens stolte vingesus man føler her, ved dette gamle hus som nu i dag er kompletteret med Kongeporten fornemt restaureret.

gitterlågen med en, efter moderne forhold, meget stor nøgle.

Portalen kan nu atter anvendes.

Søværnets Tamburkorps musicerede igen, og alle kunne tage den nyrenoverede arkitektoniske skulpturelle perle i nærmere øjesyn.

Dernæst blev der udskænket forfriskninger og »husorkesteret« »SMK Jazz« afløste på den musikalske side. Forsvarsministeren havde her lejlighed til at hilse på deltagerne.

Efter frokost gik ministeren med ledsagere igen ombord i admiralschalluppen og forlod Søværnets Materielkommando.

En højtidelig, men også festlig genindvielse af Kongeportalen var vel gennemført.

SMK

Tværs gennem Skotland med MSF 4

Af PL P. Kirkegaard, LAXEN

Som del af NATOs stående minerydningsstyrke, MCMFORNORTH, deltog LAXEN med sin tilhørende drone, MSF4, i løbet af månederne august og september 2003 i øvelserne ANGLER og NORTHERN LIGHT. Efter 6 ugers øvelser i Skotland og England var tiden kommet til, at styrken atter skulle vende stævnen mod øst, nærmere betegnet Flådestation Frederikshavn.

350 sømil kortere gen-vand-vej

Mandag den 29. september kl. 1300 forlod derfor MCMFORNORTH Liverpool med kurs nord om Skotland mod Danmark. Forinden, nærmere betegnet kl. 0430, havde MSF 4 forladt moderenheden LAXEN i Liverpool. MSF4 skulle benytte en gen-vand-vej gennem »the Caledonian Canal« og »Loch Ness«. En tur tværs gennem Skotland.

LAXENs minejagtsdrone MSF4 har, som det eneste skib i MCMFORNORTH, en størrelse der muliggør passage af Caledonian Canal. Denne lille genvej er cirka 350 sømil kortere end den nordlige rute via det berygtede Pentland Firth.

Beslutningen om at sende MSF 4 igennem Caledonian Canal havde flere fordele. For det første blev turen forkortet betydeligt og for det andet ville både skib og besætning blive skånet for den værste søgang.

Caledonian Canal slanger sig igennem Skotland fra Fort William i vest til Inverness i Øst. Kanalen er cirka 96 km lang, hvoraf de 35 er menneskeskabte. Den resterende del af kanalen består af ferskvandssøer, hvor den vel mest berømte er Loch Ness. 29 sluser

Den Kaledonske Kanal

og 10 svingbroer skal passeres undervejs. Den øverste af søerne, Loch Oich, ligger 32 meter over daglig vandstand ude i havet. Kanalen kan sammenlignes med Götakanalen i Sverige, som den i øvrigt har historiske bånd til.

Den første sluse i Corpach

Fra Liverpool til den første sluse i Corpach (Fort William) er der cirka 260 sømil. MSF 4 havde i nattens løb haft rendezvous med LAXEN for at få toppet brændstof- og vandtanke op. Tirsdag morgen anløb MSF4 den første sluse i Corpach.

LINDORMEN havde tre uger forinden besøgt Corpach, men man måtte

dér ombord erkende, at sluserne var for små til fortsat sejlads helt til Nord-søen. Besætningen på LINDORMEN kunne dog videregive vejledning vedrørende besejlingsforhold og andre praktiske informationer, som de havde været så forudseende at indsamle under opholdet.

At tale om god plads i sluserne – !

MSF 4 er 27 meter lang og 7 meter bred. At tale om god plads i sluserne og kanalen er nok lige i overkanten, men der er tilstrækkeligt med plads til næsten ikke at give sved på panden. I Corpach er der 2 sluser, efterfulgt af »Neptune's Staircase«. Denne består

Sceneri undervejs

Neptune's Staircase

af en veritabel trappe med hele 8 sluser, der løfter skibene cirka 30 meter op. Herefter følger kanalsejlad til den første ferskvandssø »Loch Lochy«. Allerede efter kun 4 timer i kanalen var forventningerne indfriet blandt besætningen på MSF 4. Alle 7 kunne næppe have haft et større smil på læben, da udkiggen melder: »Får og fårehund i rød 10.« ... »Det er vel«, svarer vagthavende og trækker tungen ind fra midt i munden og viser et bredt grin.

Solen skinner fra en skyfri himmel, og den største bekymring er, om der er film nok om bord til at forevige disse fantastiske scenerier.

Efter Loch Lochy kommer man igen endnu en gravet kanal, som fører til Loch Oich. Kanalen er fuldstændigt omgivet af skov, så man føler sig hensat til en kanotur på Gudenåen og ikke midt i en forlægning hjem fra en international flådeøvelse.

I Loch Oich, og for øvrigt også i de andre søer, er bøjerne placeret temmelig tæt. For at skåne bøjerne er sideafmærkningerne forsynet med polstring – eller er det snarere skibene, der trænger til beskyttelse?

Alle sluserne har sin egen slusemester med tilhørende slusemesterkone, slusemesterdatter og slusemesterbolig. Alle omgivet af veltrimmede græsplæner som rammer for idyllen. Nok et attraktivt job – efter livet i Søværnet.

Efter 20 sluser og 7 svingbroer

Da sluserne normalt kun opereres i dagstimerne, tager turen gennem Ca-

ledonian Canal to dage. MSF 4 valgte at holde et velfortjent hvil efter 20 sluser og 7 svingbroer i byen Fort Augustus i den vestlige ende af Loch Ness. En trappe med 5 sluser fører ned til Loch Ness ved den lille landsby.

En skotte, med hus lige ud for den første sluse i Fort Augustus, genkendte straks Dannebrog agter. Han kunne berette, at han havde haft fornøjelsen at invitere en del af besætningerne fra de to WILLEMOES-både, som sidst var her, med hjem. Var det ikke MacArine han hed? Han sendte i al fald sine hilsener til de pågældende chefer. Det være hermed bragt videre.

Søværnet ind i jagten på Loch Ness uhyret?

Gennem de mange sluser gik snakken

på kajen mest om Side Scan Sonaren, som MSF'en har på agterdækket. Mon den danske Flåde var gået ind i jagten på Loch Ness uhyret?

Især i Fort Augustus ved Loch Ness var interessen overvældende stor. Mon ikke interessen havde nået et hysterisk niveau, hvis turisterne havde vidst, at MSF 4 havde en MCMTASK (Exploretary Hunting) med om bord. »Find the Beast!«, lød ordren. Når man nu har en af verdens bedste Side Scan Sonarer på agterdækket og tilfældigvis befinder sig i Loch Ness, bliver mulighederne for at finde sandheden ikke nogensinde bedre.

En 2,5 Ampere sikring skulle dog vise sig at sætte en umiddelbar stopper for jagten på Nessie. Myten lever derfor videre, og den lokale turistindustri kunne ånde lettet op.

Fantastisk, fantastisk og fantastisk

På andendagen passeredes Loch Ness i morgentågen. Det var ikke svært at forestille sig, hvordan Nessie kunne dukke frem fra dybet derude i disen. Ved middagstid var MSF 4 i Inverness ved udsejlingen til Nordsøen efter cirka 28 timers sejlads i kanaler og ferskvandssøer.

Kursen blev sat mod Skagen og familierne derhjemme – og mon ikke, der bliver en hel del at berette om ved middagsbordet. En helt igennem fantastisk oplevelse i fantastisk vejr, med en fantastisk besætning. ■

Besætningen

AIS 50 års jubilæum

Søværnets Taktikskoles Kampinformationskursus (herafter benævnt AIS) blev etableret på Margretheholm på Amager i 1953, hvor den dengang forholdsvis nye disciplin indenfor søkrigslære nemlig taktikundervisning blev gennemført her frem til 1972.

Chefens tale:

I 1970 blev det i Folketinget besluttet, at specialskolerne beliggende i København skulle udflyttes til Frederikshavnsområdet, hvorefter planer blev lagt efterfulgt af byggerier, der blev påbegyndt, således at bygning 53 og Taktikskolens taktiske træner kunne indvies den 10. juni 1972 ved en større ceremoni. Men det er nu ikke denne dag, der er blevet højtideligholdt ved henholdsvis 10 og 25 års jubilæet. Det var ligesom i dag den 2. oktober, datoen hvor personalet fra Taktikskolen på Margretheholm i sin tid blev udflyttet til Frederikshavn og tog de nye faciliteter i brug.

Udflytningen til Frederikshavnsområdet betød også, at man i større udstrækning kunne anvende langt mere moderne elektronisk undervisningsudstyr. Det betød endvidere en effektivisering af hele den operative uddannelse af Søværnets personel, idet simulation af de proceduremæssige og taktiske miljøer medførte en højere indlærings effekt. Endvidere kunne man i højere grad uddanne personalet, så det umiddelbart var i stand til at anvende det tillærte ved mønstring ombord i de sejlede enheder.

Det havde også den fordel, at den afsatte tid til sejlads og øvelser i langt mindre grad skulle anvendes til grunduddannelse, men i højere grad kunne anvendes til egentlig kamptræning.

Skolen har igennem årene været i konstant udvikling, som den dynamiske arbejdsplads den har været og stadig er. Allerede i 1974 blev trænerfaciliteterne udvidet med en Sonar-træner, og igennem årene er der yderligere blevet installeret en LYNX-træner, en ASW-træner, en NIJU-træner, en Link-11/data-link træner og sidste år en

selvstændig »stand-alone« SAR/Søværnets Navigationsvæsen-træner – foruden forskellige operative kampinformationssystemer i takt med, at den teknologiske udvikling afspejledes i de nye enheder, når de indgik i Flådens tal.

I 1976 blev skolen udvidet med bygning 56 for at tilgodese behovet for den øgede klasseundervisning, der var blevet nødvendig, samt at give bedre mulighed for forberedelse og gennemførelse af taktiske uddannelser, seminarer, møder og mange andre aktiviteter.

Værksted på AIS – orden i sagerne!

I 1985 blev det besluttet at foretage yderligere en tilbygning i forbindelse med opbygningen af en mock-up til SF-300-projektet. Mock-up'en leverede et godt beslutningsgrundlag for indretningen af en kombination af operationsrum og bro – efter det nye koncept herfor. I 1990 indgik Stanflex Mock-Up'en som en model i trænerkomplekset, med de oprindelige trænerskaller afløst af live standard-konsoller og senere udviklede taktiske konsoller. Modellen bliver i år udvidet til også at huse et CCIS Tactical Sub System (TSS) træningslokale til uddannelse af personel tjenestegørende på land.

Chefen, KK H.O.B. Christensen. Alle fotos: AIS

I tilknytning hertil vil der i begyndelsen af næste år blive foretaget en udvidelse af bygning 53, der vil komme til at indeholde lokaler til Oceanografisk Data- og Analysecenter herunder en spejldatabase samt nogle hårdt tiltrængte lagerfaciliteter.

Aktiviteter

Efter tilkomsten af bygning 56 har AIS naturligvis været vært for mange forskellige aktiviteter gennem årene. Der har været afholdt seminarer, møder, briefinger og kontaktarrangementer af snart sagt enhver art, hvoraf her kan nævnes:

NATO-møder fra Nuclear Planning Group møde 1978 til IEG 5 (Information Exchange Group 5 – CCIS etc.) og

NATO Tactical School Meetings og Maritime Tactical Working Parties, MARS/MERKUR-arrangementer, orienteringsbesøg for National Reserve, internationale og danske Forces Committee,

briefinger for kongehuset samt ved gennemførelse og deltagelse i de årlige møder for Søværnets chefer.

I kontrast hertil kan nævnes rundvisninger og briefinger for byens børnehaver, skoleklasser og andre civile institutioner og myndigheder.

Behovet for fleksibilitet, når man er tilkommanderet vores tjenestested, kan endvidere sættes i relief ved at se på variationen af de gennemførte ar-

rangementer, som illustreres bedst ved at nævne et kampvognsseminar for hæren, øvelsesbriefinger for sej-lende enheder, herunder nationale og NATO-øvelser og som deltagende »lower control« enhed under øvelser som WINTEX – BOTEX og TEAM WORK.

Med Østersølandenes deltagelse i NATO Partnerskab for Fred øvelser og integration i NATO er afholdelse af Partnerskab for Fred-planlægnings-seminarer og briefinger blevet en til-bagevendende begivenhed, der har fundet sted på AIS de senere år – se-nest som vært for et udvidet ubådsse-minar her i foråret.

AIS har gennem årene været et godt sted at forrette tjeneste, og som følge deraf har der været gennemført mange festarrangementer, – såkaldte »prac-tical jokes« og konkurrencer på sko-len. Her skal kort omtales et par styk-ker:

Da AIS blev nr. to ved Frederikshavn SJOV Boat race i 1988. Vi vandt godt nok ikke, men skolen blev så i stedet hædret for den mest originale idé ved-rørende skibskonstruktionen, der ud-mærkede sig ved en samtidig »opgi-velse af fodnote-politikken« der blev gennemført, ved at smide »den« over bord!

Ligeledes lagde AIS lokaler til og var med til at gennemføre en whiskey-smagning i forbindelse med byens engagement i det pågældende års Cutty Sark Tall Ships Race.

Undervisning

Selv om AIS har mange andre arbejds-opgaver såvel internt som eksternt, er det skolens hovedopgave at produ-cere kvalificeret undervisning og dermed sikre at eleverne tilegnes de øn-skede færdigheder i relation til deres

Nyt set-up – dagens orden

Konsoludvalget følger med tiden

respektive niveauer. Som følge heraf er skolens medarbejdere fortrinsvis beskæftiget med planlægning, tilret-telæggelse, gennemførelse og støtte til de mange kurser, der afholdes hvert år.

Men også på dette område er der sket en betydelig variation i gennemførte kurser og elevantal igennem tiden. I 1973 havde skolen 34 hold med i alt cirka 500 elever. Dette tal var i 1981

Lange gange – lange kabler

vokset til godt 80 hold med 690 elever, mens det i midten af halvfemserne toppede med et årligt gennemsnit på 90 hold og med et elevantal på cirka 1000. Her i det nye årtusind er blevet undervist cirka 65 hold med 600 elever per år. Dette fald er en følge af de ændrede opgaver dels for Forsvaret dels kravene til mere fjernundervisning såvel elektronisk som ved ud-sendelse af instruktører. Derimod bliver der i dag gennemført en større mængde af forskellige kurser, så sko-len i dag tilbyder cirka 65 forskellige kurser dels militære, og dels et mindre antal civile.

Alt dette fortæller noget om hvilke krav, der stilles til skolens instruktører og deres ledere vedrørende behovet for omstilling og kreativitet, når

uddannelserne, som gennemføres på skolen løbende enten skal justeres, lægges væsentlig om, sløjfes eller nye udvikles som følge af de operative en-heders ændrede behov. På denne bag-grund er det somme tider svært at overvinde følgerne af den naturlige og nødvendige udskiftning af under-visningspersonel. Denne udfordring overvindes til stadighed og skolen fremstår som en velfungerende og ef-fektiv skole med gode uddannelser, der giver eleverne en ballast med her-fra, så de kan fortsætte deres færd i Søværnet med tilfredshed. Ja, man må i sandhed erkende, at AIS er en meget interessant arbejdsplads

Udvikling

En medvirkende årsag til, at skolen kvalitativt og kvantitativt har kunnet tilpasse sig de ændrede uddannelses-mønstre må tilskrives, at de simulerede uddannelsesfaciliteter successivt er blevet og bliver moderniseret i takt med den teknologiske udvikling og Søværnets uddannelsesbehov.

Denne løbende udskiftning af simula-tionsudstyret i skolens trænerkom-pleks er hovedsageligt foretaget af de to amerikanske enmandsfirmaer Com-puter Techniques og RJM Systems as-sisteret af skolens tekniske personel. Disse to firmaer, som de fleste vist bedst kender som Ted og Bob, har med et enestående engagement og stor professionalisme igennem alle årene siden 1984 og til i dag stået for design, fabrikation og installation af det simulerede uddannelsesmateriel til skolen. Dette har medført, at sko-len i realiteten altid har rådet over moderne og velfungerende uddannel-sesfaciliteter, så de planlagte uddan-nelser har kunnet gennemføres med et godt resultat til gavn for Søværnet. Anvendelse af moderne teknologi i uddannelserne benyttes i dag i stadig

større omfang inden for adskillige brancher. Eksempel kan nævnes, at simulation anvendes i større og større udstrækning i mange af uddannelserne inden for sygehus- og retningsvæsen; i transportsektoren og industrien samt ikke mindst i værnene i mange landes forsvar, hvor der investeres i nye simulationssystemer for at modernisere og effektivisere deres militære uddannelser.

Udviklingen i Søværnet går også i denne retning, idet de nye sejlene enheder får installeret simulationsudstyr, så AIS i fremtiden kan deltage i fælles øvelsesscenarier med skibene, foruden at skolen i næste måned kan indvi den nye visuelle periskopsimulator, der bliver installeret i trænerkompleksets model 2.

Hvis vi vender blikket lidt den modsatte vej – nemlig mod øst og ser på de tidligere Warszawapagtlandes forsvarsmæssige udvikling og bestræbelser for en gunstigere opbygning af deres infrastruktur, så har disse lande også indset værdien af en moderne uddannelsesstruktur baseret på simulation. Danmarks aktive medvirken til flere af disse landes optagelse i NATO, har medført, at mange af skolens medarbejdere har fået nye og flere opgaver, herunder tilpasning af kursusplaner til andre målgrupper samt sagsbehandling og deltagelse i Partnerskab for Fred møder i indland og udland. Den enkelte kan her igennem tillige erhverve en ikke uinteressant personlig viden, – ikke mindst set i lyset af de ofte store sprogsværligheder, der kan opstå såvel i kommunikationen mellem Danmark og østlandene, som mellem disse lande indbyrdes. Engelsk er ikke altid i disse situationer den ultimative løsning.

Fremtid

Hvis udviklingen inden for det næste tiår for AIS på de personel- og materielmæssige områder stiller tilsvarende krav til omstilling og fleksibilitet, som har været krævet igennem de seneste 10-12 år. Det ser ud til, at skolens personel kan se frem til, at der er nok af opgaver, der skal løses i de kommende år. Og noget tyder på, at der vil ske en hel del i den retning i den kommende tid, hvis det nye oplæg til det næste forsvarsforlig bliver

fulgt og gennemført – ikke mindst hvis de foreslåede udflytninger af flere af Holmens skoler bliver en realitet. Derfor ser fremtiden for skolen både lovende, interessant og krævede ud. Det er AIS'es håb, at skolen også i de kommende år råder over moderne og velfungerende uddannelsesudstyr, selv om de økonomiske midler er små. Udstyret alene gør det selvfølgelig ikke, det er fortsat særdeles nødvendigt at have initiativrigt og kvalificeret personel tilkommanderet til at varetage de mange opgaver, som skolen er ansvarlig for at udføre. Alt sammen for at AIS fortsat kan fremslå som en moderne og velfungerende uddannelsesinstitution, der producerer gode uddannelser samt forbliver en skole, hvor man kan lide at være.

Dagens gæstetaler var skolens første chef i Frederikshavn-området og senere Taktikinspektør igennem flere år kommandør Peter Broberg.

KK Peter Broberg.

Vi gengiver den første og mere historiske del af talen, som klart påpeger, hvilken svær fødsel AIS havde i Søværnet efter 2. Verdenskrig.

»Chefen for AIS har bedt mig om at sige nogle ord om tiden på AIS inden udflytningen i 1972 og det skal jeg også nok gøre; men inden vil jeg godt fremhæve nogle forhold som gjorde, at AIS var lidt længere om at blive oprettet end flere af de øvrige specialskoler, som kom igang hurtigt efter befrielsen i 1945.

Søværnet havde årene umiddelbart før anden verdenskrig været ret isoleret fra at følge udviklingen i andre flå-

der, og besættelsen fra april 1940 til kapitulationen den 5. maj 1945 gjorde denne isolation meget mere udtalt. Krigen havde medført en udvikling i de større flåder, med introduktion af radar, sonar, EW-udstyr og mange andre nyskabelser, som ikke var kendte i det danske søværn. Søværnskommandoen fandt derfor, at det var på sin plads at sende en kommission til England hos ROYAL NAVY, som havde indvilliget i, at lade denne gruppe danske søofficerer få så mange oplysninger, som man ønskede ved et besøg i Admiralitetet og øvrige baser, skoler og institutioner, inden for en tidsramme fra 18. oktober til 25. november – altså i cirka 1½ måned. Kommissionen bestod af kontreadmiral Bjørn Harald Andersen, kommandør Fritz Hammer Kjølens begge repræsenterende Marineministeriet, orlogskaptajn H.J. Bahnsen, der var chef for Søminevæsnets Radiosektion, orlogskaptajn S.J. Vallentiner fra Søartilleriet, samt kaptajnløjtnant W. Mouritzen, der var marineflyver og repræsenterede Søværnets Flyvevæsen og Søminevæsnets Torpedosektion.

Kommissionen blev mødt med stor imødekommenhed og fik alle ønsker om information opfyldt.

Kommissionen var på HMS DRYAD hele dagen den 31. oktober 1945 og fik her en meget grundig gennemgang af kampinformation og alle relaterede funktioner.

Kommissionen udtrykker beundring for den organisation, Royal Navy har opbygget – kaldet AIO – kampinformation – og er imponerede over den effektive uddannelse, der gives i skolens modelrum.

I hovedrapporten fra besøget skrives: – »Det må anses for meget ønskeligt, at nogle danske søofficerer, deriblandt et par noget ældre, som man påtænker at give stabsuddannelse, kan få lejlighed til at gennemgå denne skole, en uddannelse som er nødvendig for udnyttelse af radar og asdic (engelsk ord for sonar) under krigsforhold, for derefter at kunne indføre denne organisation i vor flåde. Derefter må vi anskaffe apparatur til en skole hjemme, og endelig installere passende anlæg om bord i skibene.« Denne meget klare og logiske konklusion blev desværre ikke efterlevet,

idet det blev overladt til orlogskaptajn Bahnsen at tage kampinformation med i sin specialrapport, og da orlogskaptajn Bahnsen var mere interesseret i materiel end i organisation og procedurer, kom hans rapport om kampinformation kun til at fylde 2 sider ud af de 61 rapporten udgjorde, og heraf er 3/4 side en beskrivelse af radiotelefo- ni, som en integreret del af kampin- formation.

Uddannelse af søofficerer på HMS DRYAD kom først i gang i oktober 1947 og ikke på initiativ fra deltagerne i kommissionen, der allerede i 1946 var spredt for alle vinde, men på initiativ fra chefen for kystjageren WILLEM- OES orlogskaptajn K.H. POULSEN. Når man tager i betragtning, at Sø- værnet allerede i februar 1946 havde afgivet bestilling på radar og asdic- materiel og havde installeret både radar og asdic i HUITFELDT og WILLEMOES i foråret 1947 inden kommandohejsning, så må det vist siges, at kampinformation blev et glemt område de første år efter krigen, unan- set førnævnte anbefaling fra hoved- rapporten.

Så udviklingen af kampinformation kom til at foregå i omvendt rækkeføl- ge, først anskaffede og installerede man apparatur til skibene, derefter blev det overladt til skibene selv at bygge deres organisation op og ende- lig 8 år senere blev AIS oprettet.

Chefen for Torpedobådsdivisionen var fra 1947 til 1950 orlogskaptajn K.H.

Poulsen, som samtidig var chef på WILLEMOES. Han var en meget dy- namisk og bestemt mand, der var me- get indstillet på at få udnyttet det nye apparatur og få en organisation til at virke, og han indstillede derfor til Sø- værnskommandoen, at hans naviga- tionsofficer søløjtnant I Bendt Hjorth Jensen blev sendt på et kursus på HMS DRYAD i efteråret 1947. Hjorth Jensen afrejste i begyndelsen af okto- ber og deltog i kampinformation og RADAR delen af et kursus for »other nations« som på det tidspunkt for NATOs oprettelse var »NewCommon- wealth« landene plus nogle europæ- iske lande. Orlogskaptajn Poulsen fik så søløjtnant I Svend Kieler flyttet fra HUITFELDT over i WILLEMOES som navigationsofficer, og det blev således Kieler, der kom til at nedfælde proce- durer for kampinformation tjenesten i kystjagerne. Disse procedurer blev si- den overført til øvrige skibe i Søvær- net, der var udstyret med 0-rum og kampinformation materiel. Kystjager- ne kom derfor til at udvikle alle de procedurer og regler, der burde have været udviklet på den skole, marine- kommissionen havde anbefalet som første skridt for introduktion af kam- pinformation i Søværnet.

Ved sin hjemkomst udfærdigede søløj- tnant I Hjorth Jensen en rapport over sin deltagelse i dette første kampin- formation kursus på HMS DRYAD og det fremgår heraf, at der har været lagt for stor vægt på kampinformation

tjenesten i Krydsere og Hangarskibe, og hans anbefaling bliver da også, at kursus ikke har større interesse for Søværnet, idet hele kampinformation organisationen primært er beregnet for meget større skibe end de enhe- der, det danske søværn har eller har i udsigt til at få, så konklusionen blev, at det ikke er nødvendigt, at sende søofficerer til HMS DRYAD, da vi ik- ke kunne udnytte det lærte på grund af vores meget anderledes forhold.

Denne konklusion medførte, at Søvær- net først to år senere sendte de næste søofficerer til HMS DRYAD; men så blev der også sendt tre, nemlig søløj- tnant I Svend Kieler, søløjtnant I Otto Westergaard og søløjtnant C.B. Inge- mann-Nielsen; som alle kom til at præge kampinformation; de første to blandt andet som chefer for AIS og den tredje som mangeårig sektions- chef ved Televæsenet. Siden er der jævnligt sendt søofficerer på ND kur- ser på DRYAD. Det opgjorte antal er 15, indtil vi i 1970 erkendte, at AIS 1 var ligeså godt.

Men tilbage til 1949. Ved hjemkom- sten blev søløjtnant I Kieler igen til- kommanderet HUITFELDT. Søløj- tnant I Otto Westergaard blev tilkom- manderet Kystflådens stab i en ny stilling, der kaldtes kampinformation Kystflåden og søløjtnant I Ingemann- Nielsen til Radiosektionen som leder af radarspecialet og herunder radar- skolen, som da havde eksisteret i tre år. Disse tre arbejdede i de næste år herefter sammen for at få oprettet en AIS. Men kommandørkaptajn Bahn- sen indstillede imidlertid, at der ikke var behov for en egentlig kampinfor- mationsskole, da radarskolen på ud- mærket måde klarede problemerne med uddannelse i plotning. Af en skrivel- se af 5. juli 1949 fra Søminevæse- net til Marineministeriet skriver kom- mandørkaptajn Bahnsen følgende vedrørende søløjtnanternes rapport fra gennemgang af kurset på HMS DRYAD:

»Selve rapporten indeholder intet, som ikke i forvejen er kendt herhjem- me, men med hensyn til konklusion kan udtales:

Undervisningsformerne er de samme som anvendes på marinens radarsko-

Alle lyttede på de gyldne ord

le, hvor der undervises i radarteknik, radarobservation og plotning; men undervisningen her omfatter kun det, der er brug for i vore skibe og på vore landstationer. Det vil dog være en fordel, som anført i rapporten, at indrette nogle plotrum af størrelse og udstyr, som de virkelige rum i skibene, for at vænne personalet til at arbejde under indskrænkede pladsforhold.»

Herefter ræsonneres, at da mange af vore skibe er så små, at det er u hensigtsmæssigt at have særligt radar og plotpersonel og da det er nødvendigt, at det faste plotpersonel på kystradarstationer også skal kunne betjene radiostationen, er radiosektionen af den opfattelse, at asdic-, radar- og plotpersonel skal være radiotelegrafister, der efter radiouddannelse får uddannelse efterhånden i disse specialer, således som det praktiseres i dag.

Søløjtnant I Svend Kieler holdt den 13. februar 1951 et foredrag i Søe-Lieutenant-Selskabet med emnet: «KAMPINFORMATIONSPERSONEL».

I dette foredrag, som er bevaret i Søe-Lieutenant-Selskabets arkiver, foreslår Kieler, at der oprettes en Kampinformationsskole og at der indføres en KI-tjenestegren blandt stampersonellet.

Foredraget blev afholdt samtidig med, at forslag til ny lov om Forsvarets organisation var på trapperne og blev indført pr. 1. august 1951. Ved denne lov oprettedes Søværnets Televæsen (tidligere Søminevæsnets Radiosektion) og Søværnets Navigationsvæsen (tidligere Flådens Kompasvæsen). Disse to tekniske tjenester var begge mulige institutioner for en underlagt Kampinformationsskole; men det var endnu ikke fastlagt under hvilken AIS burde oprettes. At der skulle oprettes en specialskole for kampinformationspecialet (KI) fremgår af Søværnskommandoen bemærkninger til Forsvarsministeriets udkast til »Lov af 14/12 1950«, hvor der blandt andre specialskoler nævnes en Kampinformationsskole.

Efter Svend Kielers foredrag i Søe-Lieutenant-Selskabet indså en del af Søværnets ledende søofficerer, at der var behov for AIS og oprettelse af en tjenestegren til at tage sig af radar, asdic og kampinformation. Men Televæsenet var hårdnakket modstander

af denne tanke og foreslog i stedet, at der oprettedes en tjenestegren benævnt »Teleteknik«. På Mathskolen skulle denne ny uddannelse sikre, at Søværnet fik tilført personel, der kunne varetage vedligeholdelse af telemateriel og samtidig kunne virke som operatører af dette. Første hold teletekniker-mathelever startede i sommeren 1951, samtidig med at Radiosektionen blev til Søværnets Televæsen under nu kommandør H.J. Bahnsen. Uddannelsen var meget koncentreret og indeholdt megen elektricitetslære, svagstrømselektronik og værkstedsuddannelse, og der blev kun kort tid til uddannelse i operatørbetjening. Denne måtte derfor foregå på meget korte kurser efter den egentlige uddannelse, hvilket ofte indebar, at operatøruddannelsen måtte gives i skibene. Det medførte en uensartet uddannelse.

Efter oprettelsen af Televæsenet følte kommandør Bahnsen sig sikker på, at en eventuel Kampinformationsskole helt naturligt måtte samles med Sonarskolen og Radarskolen underlagt Televæsenet. At det, kommandør Bahnsen forestillede sig, når han omtalte en kampinformationsskole, udelukkende var en elementær plotterskole og ikke en skole, der kunne tage sig af taktiske procedurer, taktisk navigation og ledelse af fly og skibe fremgår klart af de argumenter, der blev brugt af Televæsenet under den senere diskussion om hvor AIS burde underlægges. Televæsenet insisterede på, at da det var uddannelse i betjening af materiel, der hørte under Televæsenet resort burde uddannelsen også være under Televæsenets kommando og ikke under et navigationsvæsen, der ind-

til da kun havde stået for kompasretning og tilsvarende simple ansvarsområder. Televæsenet kunne ikke se nogen forbindelse mellem navigation og kampinformation og argumenterede udelukkende ud fra materielbetonede betragtninger. Kommandør Bahnsen argumenterede så hårdt for AIS indpasning i Televæsenet, at han på et møde om denne sag udtalte, at hvis Televæsenet ikke fik AIS under sig, så kunne man lige så godt nedlægge Televæsenet. AIS skulle underlægges Televæsenet.

At dette ikke blev tilfældet skyldes i første række en ihærdig indsats fra nu kaptajn løjtnant Svend Kieler, som i 1951 blev tilkommanderet Søværnsstabens operationsafdeling. Kieler fik en række beslutningstagere til at indse, at kampinformation hang sammen med navigation og derfor i et nyt system burde underlægges Søværnets Navigationsvæsen, som samtidig ville få en række ny opgaver. Efter mange overvejelser Søværnsstaben besluttede admiral Nyholm derfor i sommeren 1952, at der etableredes en Kampinformationsskole underlagt Søværnets Navigationsvæsen. Skolens forkortelse skulle være AIS, og der skulle bygges selvstændige bygninger på Margretheholm. Dette byggeri skønnedes at kunne være afsluttet cirka 1. juni 1953, hvorfor denne dato blev fastsat for AIS etablering.

Må jeg som afslutning gentage, at efter mine studier i AIS historie, har jeg den klare opfattelse, at den søofficer ud af de mange, der har medvirket til, at AIS er blevet til det den er i dag helt klart er pensioneret Kommandør Svend Schack von Fyren Kieler, som

Tidligere chefer m. fl. omkring det taktiske gulv – arnestedet for Flådens taktiske udvikling

fra 1947 til skolens oprettelse i 1953 arbejdede så målrettet for, at Søværnet skulle have en AIS.

Jeg viste Svend Kieler i sidste weekend, hvad jeg havde tænkt mig at sige i dag og han bad mig om, at overrække chefen for AIS dette lille maleri af HUITFELDT og WILLEMOES som var de skibe i det danske søværn, hvor

Kontreadmiral Kurt Birger Jensen, CH SOK

kampinformation blev sat i system. Maleriet er malet af ham selv som en reminder til AIS om en tid, hvor det ikke var sikkert, at AIS ville blive til noget.

– Og må jeg så sige til lykke med 50 års jubilæet.«

Chefen for Søværnets Operative Kommando sagde blandt andet:

»Etableringen af AIS i moderne lokaliteter i Frederikshavn gjorde det muligt at introducere moderne teknologi for eleverne og dermed opnå maksimal indlæring. At holde sig på forkant af udviklingen kræver, at man er fleksibel og omstillingsparat – egenskaber som jeg mener, at AIS under skiftende chefer og med en solid og kompetent medarbejderstab har formået at demonstrere og fastholde.

Den stadige udvikling af uddannelsesmetoder og undervisningsredskaber har formået at give elevhold efter elevhold en solid uddannelse inden

for kerneområdet: Kampinformationsundervisning og praktisk opøvelse i Den Taktiske Træner.

Ordene Flexibilitet og Omstillingsparathed er også nogle af de nøgleord, der går igen i arbejdet omkring udviklingen af fremtidens danske Forsvar. Det aktuelle arbejde med oplægget til det kommende forsvarsforlig er

grundlæggende forskelligt fra tidligere, idet der fokuseres på at definere de kapaciteter, det danske forsvar skal være i besiddelse af for at kunne løse pålagte opgaver. I det efterfølgende arbejde gennemføres en tilpasning af strukturen, således at Forsvarets redskaber – kommando-, enheds- og uddannelsesstrukturen – rettes ind til at producere netop disse kapaciteter,

og ikke andre – unødvendige – kapaciteter.

Søværnet vil også blive påvirket af denne udvikling, om end vi er ganske godt beredt allerede. Vi vil forventeligt se omlægninger inden for såvel den operative som den logistiske struktur – ligesom skolestrukturen må imødesætte ændringer. Skolestrukturens opgaver vil dog ikke forsvinde – og der vil derfor også i fremtiden være behov for et AIS på forkant med udviklingen.

Der vil fortsat være behov for et AIS, der udvikler sig i tæt samarbejde med brugerne – Eskadrerne og enhederne, og der vil stadig være behov for et AIS, der repræsenterer Søværnet udadtil over for NATO og andre internationale fora.

Det internationale engagement siden murens fald har også åbnet mulighed for at etablere kurser og seminarer, der har haft til formål at uddanne og hjælpe de nye selvstændige stater og deres forsvar. Eksempelvis har AISs indsats i forbindelse med udførelse af samarbejdsprogrammerne i forhold til de baltiske lande og Polen bidraget

til, at det har været muligt for Danmark og det danske Søværn at spille en ikke uvæsentlig rolle i opbygningen af disse landes forsvar.«

Kommandør Axel Fiedler talte som »vicevært« og sagde:

Formelt bringer jeg hermed AIS, Kampinformationskolen, Kampinformationskursus, Den Taktiske Træner, Træneren en hilsen og de bedste ønsker for fremtiden fra Flådestation Frederikshavn. Vi er glade for jeres tilstedeværelse i Frederikshavn, og set fra flådestationens side er samarbejdet og samværet os imellem præget af tillid, humør, gensidig hjælpsomhed og alle den gamle marines bedste dyder. Tak for det, og vi ser frem til at give jer og jeres elever »Service på Toppen« langt ud i fremtiden.

AIS har for de operative været centret i det taktiske spind, og AIS har med sin påvirkning og indflydelse igennem de 50 år udbredt ideer, visioner

Kommandør Aksel Fiedler, CH FLS FRH

og ind imellem også provokerende tanker som strålerne i spindet. Når jeg ser tilbage, så tør jeg godt komme med den påstand, at AIS igennem de 50 år har været dét af Søværnets tjenestesteder, der samlet set og som en rød tråd har udviklet og formet Søværnet mest.

Det har været en fornøjelse at gøre tjeneste ved AIS og at være elev på Skolen. Altid velforberejdede og engagerede lærere – lige fra jeg kom der første gang som kadet i 65, til det blev nok mit sidste kursus for nogle måneder siden.

Der var i sin tid en tradition for, at chef og næstkommanderende ved afgang gav en gave til Skolen.

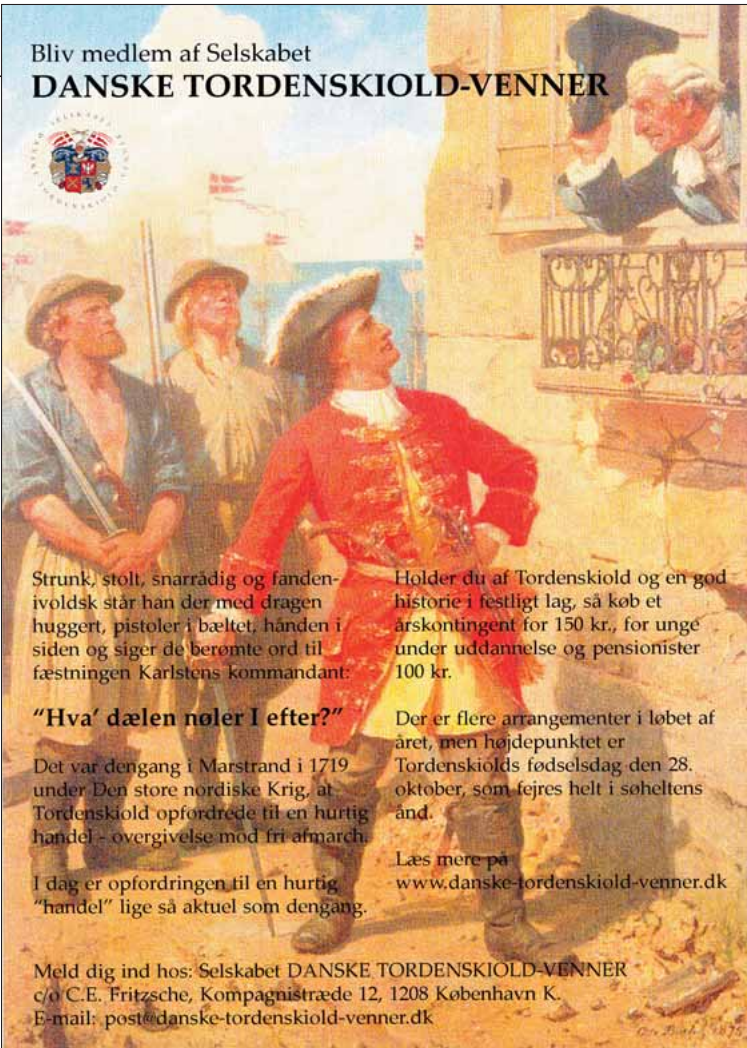
AIS har ønsket sig noget større fra Flådestationen som gave til fødselsdagen.

Ubeskedenhed er heldigvis ikke en AIS-egenskab, så gaveønsket har været seriøst sagsbehandlet, vurderet, undersøgt og løst. Men det har været sværere end som så at få gaven realiseret, for det har involveret myndigheder uden for Flådestationens kontrol og indflydelse. Derfor er Flådestationens gave til AIS indeholdt i denne kuvert, som jeg har æren af at overrække til skolechefen. Jeg lover også, at restordren vil blive indfriet inden 31. juli 2004.

(Gaven er et gammelt stokanker opfisket fra et vrage i Kattegat af Flådestationens minedykkere)

– Til lykke AIS, og held og lykke følge dig og din besætning på din videre færd.«

Bliv medlem af Selskabet
DANSKE TORDENSKIOLD-VENNER

Strunk, stolt, snarrådig og fændivoldsk står han der med dragen huggert, pistoler i bæltet, hånden i siden og siger de berømte ord til fæstningen Karlstens kommandant:

Holder du af Tordenskiold og en god historie i festligt lag, så køb et årskontingent for 150 kr., for unge under uddannelse og pensionister 100 kr.

“Hva’ dælen nøler I efter?”

Der er flere arrangementer i løbet af året, men højdepunktet er Tordenskiolds fødselsdag den 28. oktober, som fejres helt i søheltens ånd.

Det var dengang i Marstrand i 1719 under Den store nordiske Krig, at Tordenskiold opfordrede til en hurtig handel - overgivelse mod fri afmarch.

Læs mere på www.danske-tordenskiold-venner.dk

I dag er opfordringen til en hurtig “handel” lige så aktuel som dengang.

Meld dig ind hos: Selskabet DANSKE TORDENSKIOLD-VENNER
c/o C.E. Fritzsche, Kompagnistræde 12, 1208 København K.
E-mail: post@danske-tordenskiold-venner.dk

Hjælp!!!

Artikler til Søværnsorientering

Søværnsorientering modtager med glæde artikler. Deadline for indlevering af artikler til næste nummer kan læses nederst på side 2 i sidst udgivne Søværnsorientering.

Elektroniske artikler og billeder

Artikler og billeder indsendes som separate filer med billedbeskrivelser, dato og fotograf oplistet nederst i artiklen eller medsendt som separat fil.

Billederne skal være optaget i højst mulig billedkvalitet og billedstørrelse, hvilket for de fleste digitale kameras vedkommende kræver følgende indstilling: Image Quality (billedkvalitet) »Fine« og Image Size (billedstørrelse) Full.

Scannede billeder skal som minimum være 10×13 cm i 300 dpi. Artikler og billeder kan indsendes på følgende måder:

E-mail, Internettet: lesek@sok.dk

Forsvarets Intranet (FIIN): SOK-LE114

Brev – (Cd-rom eller disketter):

KTFM Brit Kristjansson,

Søværnets Operative Kommando,

Postboks 483, 8100 Århus C.

Ikke-elektroniske artikler og papirbilleder/dias

Sendes til: KTFM Brit Kristjansson, – adresse som angivet nederst ved siden af til venstre.

Ønskes billederne retur, bedes dette markeret tydeligt og returadresse medsendt.

Nyhedsbreve fra udsendte enheder

Udsendte enheder kan ikke opfordres kraftigt nok til at sende nyhedsbreve til SOK hjemmeside, da disse er højt værdsat af især pårørende, men også øvrige brugere af SOK hjemmeside.

Nyhedsbreve og billeder sendes til lesek@sok.dk som separate filer med billedbeskrivelser, dato og fotograf oplistet nederst i nyhedsbrevet eller som separat fil.

Nyhedsbreve, der er udformet som en avis, sendes dog som et dokument og bliver lagt på SOK hjemmeside som et PDF-dokument.

Billeder til brug for hjemmesiden sendes i opløsning 72 dpi og minimum 500 pixels på bredeste led.

Ved enhedens hjemkomst vil vi meget gerne modtage en Cd-rom med billederne i høj kvalitet, så udvalgte nyhedsbreve kan medtages i Søværnsorientering, årsrapporter med videre.

LESEK/SOK

Genindvielse af Danmarks ældste radiostation

Den gamle, »nye« radiostation.
Alle fotos: OXA

Historisk baggrund

I 1908 opførte Orlogsværftet på Frederiksholm, Holmen, en bygning, som skulle rumme Danmarks første egentlige kystradiostation. Radiostationen betjente såvel Flåden som handelsflåden indtil slutningen af 1940'erne. Stationen anses for at være et vidnesbyrd om, og et enestående monument for, den trådløse kommunikations pionértid.

Efter politisk beslutning i 1991 om Flådens udflytning fra Holmen og nedlæggelse af Flådestation København blev hovedparten af Frederiksholm afhændet til brug for institutioner fra statslige styrelser, til erhvervsformål og boligbyggeri. Selv om den gamle radiostation ikke var fredet, blev den af Planstyrelsen betegnet som »uundværlig i dansk bygningskultur«, ligesom den i bydelskortet for Christianshavn havde fået karakteristikken »høj bevaringsværdi«. Alligevel blev bygningen dømt til nedrivning eller afhændelse for at give plads til nybyggeri.

Foreningen til bevarelse af Danmarks ældste radiostation

En lille gruppe personer med interesse for radioens udvikling og historisk teknologi blev i 2000 opmærksom på den skæbne, der var tiltænkt radiostationen, og med det erklærede formål at bevare stationen ved flytning og

genopførelse et andet sted dannede gruppen »Foreningen til bevarelse af Danmarks ældste Radiostation«. Foreningen fik råderet over radiostationen, og ved en ihærdig indsats lykkedes det at opnå Forsvarets tilladelse og støtte til flytning af radiostationen fra Frederiksholm til Nyholm. Stationen blev adskilt i to dele, og flytningen til midlertidig placering på A. H. Vedels plads ved siden af Planbygningen gennemførtes i efteråret 2001. (Se herom i SVNORT nr. 1/02) Med hjælp fra Forsvarets myndigheder lykkedes det herefter foreningen at opnå tilladelse til at genopstille radiostatio-

nen på Nyholm på A. H. Vedels Plads mellem Mastekranen og Spantelloftsbygningen.

Og med velvillig støtte fra Forsvaret og 1,6 million kroner fra »A. P. Møller og Hustru Chastine McKinney Møllers Fond til almene Formål« blev genopbygning og renovering færdiggjort i oktober.

Foreningens formål

Foreningens primære formål er at bevare den arkitektonisk unikke byg-

Gamle signalfolk fortæller
- hinanden

Formanden taler ved indvielsen

nets varetægt, gennemføres af foreningens medlemmer. I samlingen indgår udover radioudstyr fra kystradiostationens tidligste periode også apparatur fra begyndelsen af 1900-tallet, som af kendere anses for at være helt enestående. Der er fra orlogsmuseet udtrykt interesse for at kunne forevise udstillingen i forbindelse med museets rundvisninger til andre seværdigheder på Nyholm.

Genindvielsen

Genindvielse af den gamle radiostation fandt sted ved en lille højtidelighed den 22. oktober med deltagelse af cirka 80 personer. I sin tale takkede formanden for foreningen, Geert Willendrup, repræsentanter fra de mange myndigheder, institutioner og firmaer samt enkeltpersoner, som i hele forløbet har støttet projektet. Uden deres hjælp ville dette projekt ikke have kunnet gennemføres. Formanden redegjorde herudover for den betydning, radiostationen havde haft for skibsradiokommunikationens udvikling for såvel Flåden som handelsflåden.

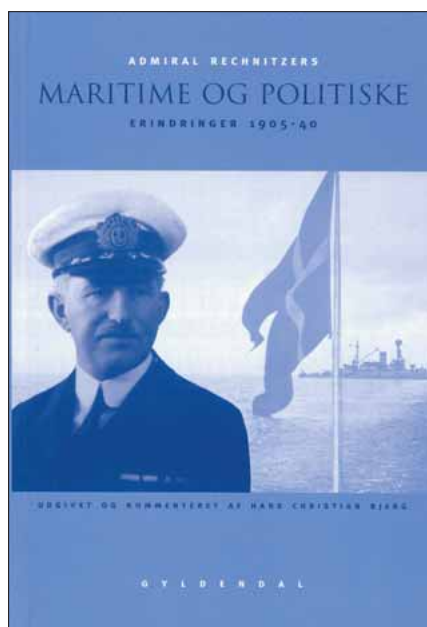
(Foreningen til bevarelse af Danmarks ældste Radiostation)

ning for eftertiden. Det er herudover foreningens hensigt på længere sigt at anvende bygningen til udstillinger,

som skildrer udviklingen i radioens pionértid. Renovering af radioudstyr fra denne periode, som nu er i Søvær-

Radiostation OXA set fra luften

ANMELDELSE

Rechnitzers erindringer: Maritime og politiske erindringer 1905 – 1940

Admiral Rechnitzers liv og levned har fået aktualitet igen på baggrund af den nyligt introducerede diskussion om samarbejdet med besættelsesmagten i årene op til bruddet med samme i 1943. Der er ingen tvivl om, at forfatteren til denne bog, der udkom her i november på Gyldendals forlag, er en af de personer, der vidste mest om dette samarbejde og det modsattes umulighed. I dag vil vel ingen søofficer eller andre i Søværnet stille spørgsmålstejn ved samarbejdet med englænderne. At vi klart følger UK og USA primært og uden vaklen i vor forsvars- og sikkerhedspolitik – i modsætning til hvad der var god latin fra 1905 og frem til netop 1943 – at knytte vor skæbne som en neutral partner med det tyske, større eller mindre, rige. Partnerskabet beskrives gennem bogen, der er forsynet med et meget interessant og afdækkende forord af vor historiske konsulent, Hans Christian Bjerg. I første verdenskrig gik det godt. Vor Flåde var af en sådan sammensætning og størrelse, at de opgaver, den skulle løse for at nationen kunne fremstå for de krigsførende grupperinger som en troværdig

neutral, der havde tilstrækkelig kontrol med stræderne gennem de udlagte minefelter og deres forsvaret. Men så kom depressionen og fattigdommen mellem de to verdenskrige og man mente ikke at have ikke råd til at opretholde og udvikle Flåden til de nye krav en fortsat neutral status ville kræve. Og det var vist også ganske umuligt for så lille et land at gøre alene.

Admiral Rechnitzer levede med i hele dette forløb. Mange har ment, at han svigtede Flåden, fordi den nærmest blev udraderet og ikke kom i kamp 9. april 1940. Andre derimod mener – og det gør han selv – at han kæmpede konstant for at få det bedst mulige ud af situationen – på langt sigt. Hæren led en måske endnu værre skæbne. Var det bedre, som generalerne gjorde; at smide tøjlerne og erklære opgaven for umulig?

Ved at læse denne bog får man et svar, der vil gøre en klogere – også måske bedre til at drage paralleller til dagens nedskæringer af det samlede forsvar. Red.

Altså: Admiral Rechnitzers erindringer:
Maritime og politiske erindringer 1905 – 1940
Gyldendals forlag
Klareboderne 3
1001 København K
tlf.: 33 75 55 55
www.gyldendal.dk
ISBN 87-02-01834-9

ANMELDELSE

Forliste krigsskibe En arkæologisk rejse gennem søkrigshistorien

Det har til alle tider været spændende og fascinerende at undersøge under hvilke omstændigheder, et krigsskib er forlist. Undersøgelserne giver ofte et vigtigt bidrag til historieskrivningen. Forfatteren, museumsdirektør og ekspeditionsleder, James Delgado, fortæller her de dramatiske historier

bag de forliste krigsskibe, som nu hviler på havets bund.

Denne dramatiske rejse gennem søkrigshistorien byder på beretninger om søslag overalt på kloden og til alle tider.

»Forliste Krigsskibe« afdækker den tretusindeårige arkæologiske historie bag disse begivenheder, fra antikkens konflikter i Middelhavsområdet og på Kinas floder og søer helt frem til 2. verdenskrigs søslag og forliste skibe.

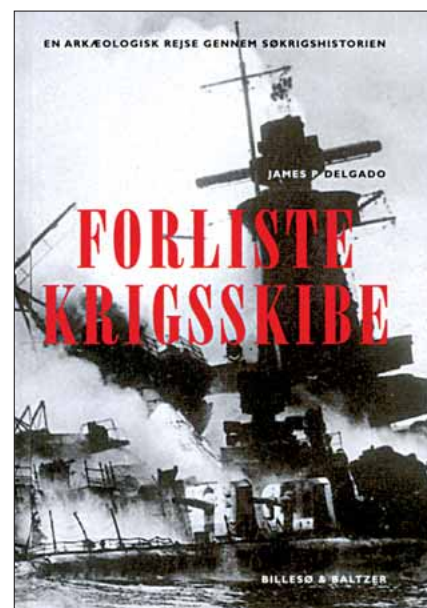
Bogen er overdådigt illustreret med over 200 reproduktioner af malerier, kort, fotografier, stik og artefakter, af hvilke nogle optræder på tryk for første gang.

Bogen er skrevet i et klart sprog på baggrund af en omfattende og grundig research. Dette er en overvældende bog for enhver, der interesserer sig for historie, krig og havet.

Hvis du vil videre: Se indholdsfortegnelse og eksempler fra bogen på Internet på adressen: www.billesoe.dk

(Forlaget)

James Delgado: Forliste Krigsskibe
256 sider, ill., stort format
Kr. 278,00
Billesø&Baltzer, Bogforlagene,
Kirke Værløsevej 26A, 3500 Værløse.
E-mail: billesoe@forlagene.dk

TRITONs Nyhedsbrev Nr. 7 uge 35

Det kan måske synes lidt sent at bringe dette rejsebrev, da det har kunnet læses på SOKs hjemmeside længe. Men vi gør det af to grunde. For det første er det et eksempel på en god og vedkommende information til os alle herhjemme, det være sig familie, kolleger og publikum. For det andet indeholder rejsebrevene fra dette specielle togt flere sensationer. Læs selv.

Vi saluterer!

TRITON ved grønland
Alle fotos: TRITON

MAYDAY-MAYDAY-MAYDAY

Klokken 0815 udsendte fiskeskibet »Karen Margrethe« af Svendborg et MAYDAY og meldte om brand i agterskibet.

Brand om bord i Karen Margrethe

Vigtigt er at nævne, at TRITON på dette tidspunkt netop hed Karen Margrethe af Svendborg. Det hele var heldigvis en samarbejdsøvelse med den Islandske Kystvagt.

Til vores redning kom den Islandske Kystvagts skib TYR. I forbindelse med branden om bord i Karen Margrethe var der tre savnede personer, og vi ønskede assistance til slukning, samt hjælp til de eventuelt tilskadedkomne. TYR sendte et assistancehold med deres lille dobbelte »waterjet«, og i løbet af kort tid var hjælpen om bord og brandslukningen kunne påbegyndes. Til lejligheden var hele agterskibet på TRITON blevet fyldt med bananrøg i stil med det, man ser på diskoteker. Agterskibet var indhyllet i tyk røg, og det var ikke nemt for holdet fra TYR at finde de tilskadedkomne.

Halvanden time senere var branden slukket, og de uheldige gaster fra Karen Margrethe fundet og bragt til behandling i frisk luft på dækket. På grund af de omfattende skader kunne Karen Margrethe ikke fortsætte for egen kraft og anmodede om slæbeassistance fra Kystvagten. En slæbetrosse blev sendt over, og bugseringen kunne påbegyndes uden problemer. Med et tryk på en knap forsvandt

Karen Margrethe, og frem af røgen dukkede inspektionsskibet TRITON. Det var nu vores tur til at hjælpe TYR.

Nødopkald fra et fragtskib

Klokken 1300 modtog vi et nødopkald fra et fragtskib – igen for øvelse. Der havde været en eksplosion i skibets maskinrum, og 3 af de 8 mand om bord var meldt savnet. Helikopteren blev straks sendt til den nødstedte

Der arbejdes på agterdækket under havariøvelse med TYR

med et indsatshold, og kort efter var TRITONs gummibåd i vandet, lastet med tungt brandgrej. Branden var ved ankomst under kontrol, dog savnede TYR et af deres røgdykkerhold og et besætningsmedlem. De blev alle fundet af røgdykkerne fra TRITON og bragt op på dækket. To blev behandlet på stedet af vores sanit (Chriss), hvorimod den sidste var så ilde tilredt, at han blev overført med gummibåd for videre behandling af skibslægen (Kirsten) på TRITONs hospital.

Desværre var den unge mand fra fragtskibet kommet så slemt til skade ved eksplosionen, at han måtte erklæres død på hospitalet.

DET HELE NATURLIGVIS FOR ØVELSE!

Motion for slæbetrosser

Vi fik også lejlighed til at motionere vores slæbetrosse, da vi efterfølgende skulle bugsere TYR. En gunline (et gevær affyrer et spyd med påmonteret (gun-)line) blev skudt over på TYR, og slæbningen påbegyndtes. Klokken 1710 – næsten 9 timer efter første opkald – var øvelsen slut.

Trætte men meget rigere på erfaringer kunne skibene ankre op ved siden af hinanden og udveksle erfaringer. Specielt på udstyrssiden var der god inspiration at hente. Den Islandske Kystvagt har betydeligt nyere og bedre udstyr til brug ved assistance til andet skib. For eksempel har de forskelligt kommunikationsudstyr, som længe har været på Søværnets ønskeliste.

Ankomst Reykjavik

Efter en veloverstået øvelse med Den Islandske Kystvagt og en rolig nat til ankers var det længe ventede ophold i Reykjavik i syne. Vores togt startede godt nok i Reykjavik, men på grund af

et meget travlt forskoleprogram havde der ikke været tid til at se på seværdighederne i og omkring den islandske hovedstad.

Det skulle der nu laves om på! Og klokken lidt i ni den 25. august lå TRITON på samme kajplads, som for godt 42 dage siden. Og efter den taktske øvelse med Keflavik samt gårsdagens lange øvelse med TYR var det en udmattet, men meget glad besætning, der kunne sætte fødderne på islandsk jord.

Velfærdstur på Island

Tirsdag middag afgang bus 358 fra skibet med destinationerne: »Den Blå Lagune«, Keflavik flybase og fodboldhallen i Keflavik by.

Første stop.

»Den Blå Lagune« er en stor varm kilde opvarmet i den specielle islandske undergrund. Vandet er godt og vel 40 grader varmt, og det skulle efter sigende være enormt sundt at bade i. Og hvad der nok er vigtigere, er det meget afslappende.

Andet stop.

Herfra gik turen så videre til den amerikanske »Naval Air Station Keflavik«. Som på Thule Air Base er der også her mulighed for at gå på indkøb. Eneeste forskel er varesortimentet, som her er noget større end på Thule. Der blev indkøbt alt fra DVD-film til dartpile. Efter en udmattende omgang powershopping skulle flere prøve en ægte amerikansk burger fra fast food restauranten »Wendy's«. Her serveres de vel fedeste burgers i Atlanten. Andre nøjedes med en »en fods« sandwich fra »Subway«.

Efter et veloverstået måltid gik folk hver til sit. Et par stykker ville have deres US Navy frisurer trimmet, mens andre fortsatte indkøbene. Størstedelen gik til basens store bowlinghal med 20 baner for at bowle. Her

blev drengene sat godt på plads af Vickie, der virkelig tog kegler! Der var ingen tvivl om, at hun havde smugtrænet hjemmefra. Godt to timer senere, efter alle havde fået ømme arme og ikke mindst balder, skulle vi videre til fodboldhallen i Keflavik by.

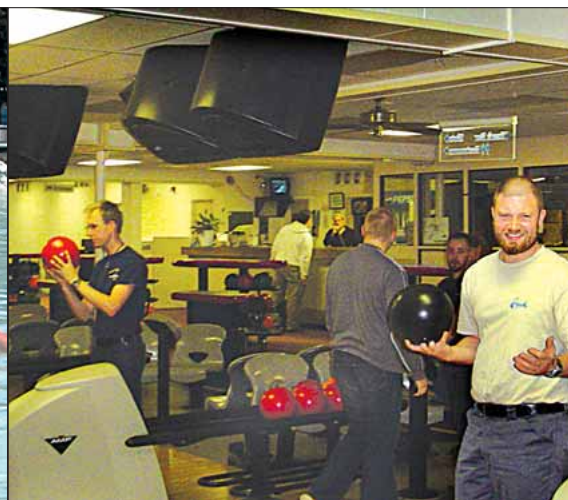
Et spørgsmål om ære

I forbindelse med vores ophold i Reykjavik havde skibets velfærds- og idrætsofficer Tom kontaktet den danske forbindelsesofficer på Keflavikbasen. Sammen havde de fået arrangeret en fodboldkamp med de bedste spillere fra flybasen mod drengene fra TRITON. Kampen skulle spilles umiddelbart efter besøget på basen i en nærliggende hal med kunstgræsbane. 14 velmotiverede gaster, med vidt forskellig sportslig baggrund, troppe de op. Luften var tyk af spænding, for havde amerikanerne nu forstået, at det var europæisk fodbold, vi skulle spille. De ville ellers stille op med fuld amerikansk football-kampuniform. 7 amerikanske mænd og 3 piger stillede op. Da de var en spiller for lidt, stillede vores forbindelsesofficer Jan op for dem. Desuden blev de tilbudt et par udskiftningsspillere fra TRITON. Kampen gik i gang. Det stod lynhurtigt klart, at skulle vi vinde, måtte vi virkelig kæmpe og spille vores bedste. Vi kom foran 2-0, men så svarede amerikanerne igen, og ved stillingen 3-3 så det sort ud. De amerikanske spillere havde luret, at vores målmand (Anders udlånt fra inspektionsskibet HVIDBJØRNEN), ikke var den højeste i verden og begyndte med høje bolde langt udefra. TRITONs forsvar og midtbane blev omorganiseret, og nu startede et regulært stormangreb mod amerikanernes mål. Det blev hurtigt til 5-3. For at vise god sportsånd begyndte vores bager Svend at hjælpe amerikanere. Han sendte et brag

CH TRITON (under midten af buen) med sine folk i varmt bad

TRITON bowling på Keflavik-basen

af et skud op ad banen, desværre var sigtekornet ikke helt indstillet, og han ramte en af vores egne – Søren fra maskinen. Skuddet blev således rettet af og gik i eget net.

Resultatet af kampen blev derfor TRITON 5 – NAS KEFLAVIK 4.

Målscorerne var Tom 2 mål, Barry 1, Christian »Holmer« 1, Michael 1 og naturligvis bageren Svend i samarbejde med Søren – 1.

Kampen blev overværet af 3 danske og 9 amerikanske tilskuere. Der faldt ingen advarsler, idet kampen var meget fair spillet. Dog var der flere skader i form af brandsår og hudafskrabninger pga. banens belægning. Blødende, men med æren i behold, returnerede spillerne til TRITON sent om aftenen. Og de, der trængte, kom i kyndig behandling hos vores sanit Chriss.

Chefen for Grønlands Kommando igen om bord

Foran os ligger nu en meget spændende del af vores togt – turen mod Nord langs Grønlands østkyst. I forbindelse med et besøg hos slædepatruljen SIRIUS skulle den for nyligt tiltrådte Chef for Grønlands Kommando sejle med os i en periode. Kontreadmiralen ankom til skibet den 26. august og højste kort derefter sit kommandotegn. I samme ombæring blev hans besøg på Island brugt til at hilse på de lokale samarbejdspartnere. Skibet blev derfor hurtigt og næsten rutinemæssigt gjort klar til en lille reception for Chefen for Grønlands Kommandos gæster som omfattede repræsentanter fra blandt andre Udenrigsministeriet, NAS Keflavik, Kystvagten samt vores livliner i land – folkene på den Danske Ambassade i Reykjavik og forbindelsesofficeren på Keflavik. Et ansvarsfuldt hverv.

Kadetterne fra Søværnets Officersskole

En af TRITONs fornemste opgaver er at forberede personel, og ikke mindst fremtidige søofficerer, på livet til søs. Den kommende sejlsads mod nord langs Grønlands østkyst kræver en grundig og detaljeret planlægning, hvor søkort og sejlsadsbeskrivelser skal studeres nøje. Dette er en af hovedopgaverne for kadetterne fra Søværnets Officersskole, som i forbindelse med uddannelsen til skibsførere sejler med TRITON for at få praktisk erfaring i sejlsads og navigation. TRITON-B

P.S.

I de næste numre af vore rejsebrevbreve (kan stadig ses på www.sok.dk) kommer blandt andet: Nordøstgrønland er vores næste mål. Vi skal yde støtte til SIRIUS patruljen ved at udlægge depoter, så de i den kommende vinter fortsat kan udføre deres meget vigtige og barske arbejde i det øde Nordøstgrønland. Naturligvis besøger vi også patruljen i Daneborg samt stationerne langs kysten. Dette bringer os op i meget ukendt og jomfrueligt farvand, som kun meget få skibe har besejlet tidligere. Hvor langt vi kommer mod Nord, og om vi får mulighed for at opdage hidtil ukendte landområder, vil tiden vise. Et er dog sikkert, det bliver endnu en af mange »once in a lifetime«-oplevelser, vi får på dette togt. Så prøv at finde de næste udgaver af »Top of the World News« på Internettet (www.sok.dk/arkiv). ■

TRITONs Triatlon i Tórshavn

Når man sejler patruljetogt i op til tre måneder i Nordatlanten ad gangen, er det vigtigt, at besætningen under havneopholdene kommer lidt væk fra skibet og ud at røre sig.

Som idrætsofficer kan det være en udfordring at finde den rette balance mellem fodboldturneringer og løbeture – og hele tiden holde gejsten oppe hos de motionshungrende besætningsmedlemmer.

Derfor besluttede TRITON at prøve noget nyt – tror vi da! Det skulle være en »TRITONiatlon,« der minder meget om den kendte IRONMAN fra Hawaii. Den største lighed er nok, at de begge foregår på øer langt ude i havet, hvor de færreste danskere har været!

En TRITONiatlon består af 3 km løb, 500 meter svømning og 8 km cykling. De udvalgte distancer var netop tilpasset TRITONs pennantnummer F358. Af praktiske årsager blev svømningen afviklet i Tórshavn svømmehal, hvorefter vi kørte til Sund for at afvikle løbet. Herefter skulle hver enkelt ombord gennemføre cykeltesten på skibets kondicykel eller mountainbikes. Vinderen gennemførte alle tre discipliner på 40 min. 12 sek., kun ét sekund hurtigere end nummer to.

Samlet set var TRITONiatlon en god mulighed for alle ombord til at afpudse formen og forberede sig til den afsluttende træningstilstandsprøve, der også blev afholdt i Sund på Færøerne kort før togtets afslutning.

PL M.G. Landmark

TRIT – løb (tritoniatlon)

Den danske delegation til NMK 2003. Alle fotos: Forfatteren

serveofficerer om at få lov til at holde fanen højt. Vilka'rene for den danske delegation er sa'ledes barske.

Ingen kaniner i hatten

Nej, det var sandelig ingen kanin, som kaptajnl'jntnant Dan Torben Kristensen hev op af hatten, da han som den f'ørste skulle tr'ække et startnummer ved lodtr'ækningen. Med et startnummer 6 af de 8 hold fra Finland, Norge, Sverige starter det danske hold 1 ret sent. Og det er ikke uden betydning siger D.T. Kristensen, der er en erfaren mand ud i de nordiske marinekonkurrencer. »Det betyder at vi skal gennemf'øre natsejladsen p' hundevagten, og der skal man bare v'ære lidt mere m'ålrettet og skarp, end hvis sej-

Nye tider for Nordiske Marinekonkurrencer

Selvom det er moderne tider for navigation, er de nordiske marinekonkurrencer stadig relevante. De Nordiske Marinekonkurrencer er en tilbagevendende konkurrence, hvor to hold fra hvert af de nordiske lande konkurrerer p' traditionelle nautiske discipliner ved dag- og natsejladser suppleret med konkurrenceskydninger p' pistol og riffel.

Eyes, brains and hands

Marinekonkurrencen er en kamp p' »eyes, brains and hands« sagde Ilkka Janti, der havde ansvaret for konkurrencerne ved a'bningen p' smukke Sveaborg ud for Helsinki. Admiral

Pertti Malmberg fulgte op med ønsket om en fair konkurrence og at det bedste hold m'atte vinde, mens den store passagerb'ad fra Silja Line stille bragte endnu en ladning intetanende og sikkert lettere t'ommerm'andsramte turister ind til Helsinki efter en udm'arvende fest tur/retur til Tallinn.

S'aledes blev De Nordiske Marinekonkurrencer 2003 sat i gang.

Danmark stillede op med to hold »Tordenskjolds soldater« – i bogstaveligste forstand. Hvor vi i Danmark netop kan stille to hold af alle de til r'adighed v'erende reserveofficerer, er der i de andre nordiske lande konkurrence blandt de mere end 3000 svenske re-

Jeg st'ar p' vandet!

ladsen kan v'ære overst'atet f'or midnat.

Finsk vals for orlogsfart'øjer

Alle holdene f'ar lejlighed til at afpr'ove fart'øjerne f'or konkurrencerne, og det var nogle s'erdeles man'øvredygtige af slagsen, de finske arrang'orer havde fundet frem. Det var specialstyrkernes landgangsfart'øjer, de store drenge havde f'atet lov at lege med. En smule »Miami Vice« er der over dem – ind-

Roning i »drage«

rømmet; og når de springer ud af vandet for på et øjeblik at gå 36 knob kun for igen at dreje omkring eller stoppe på mindre end et par skibslængder – ja, så er der ikke en søofficer, som ikke får trækninger ved mundvigen. Bagsiden af medaljen er så, at der faktisk ikke er nogen bro, så de skrappe drenge må bøje nakken og navigere fra et meget improviseret bestiklukaf i fartøjets bug.

Forholdene er naturligvis ens for alle, men det kan være noget af en prøvelse at navigere indenskærs i sådan et ukendt fartøj, når opgaverne fra konkurrenceledelsen kommer i korte byger. På samme tid skal der signaleres og navigeres, der skal sættes og bjærges både flag og »mænd«, der falder

ikke længere pensum på officersskolen.

Hvert skud tæller

Ud over sejladserne skal kombattanterne også gennem skydninger på pistol og riffel. Det er ved hvert stævne op til arrangørerne at tilrettelægge skydningerne, så man kan aldrig være sikker

Pust ud, sigt, tryk

overbord. Det er virkelig hektisk. Så hektisk i år, at selv erfarne søofficerer var rystede over antallet af opgaver, der skulle løses sideløbende med sejladserne.

Især specialopgaverne satte officererne under pres. Årerne i jollen ville simpelthen ikke vide af ordrer som Frem 4, og lige så lidt effekt havde rorkommandoen »støt på kursen«. Nok var det søofficerer, men roning er vist

på at have trænet netop den disciplin, som kan komme til at afgøre slaget. På skydebanen er det kommandørkaptajn Matti Mähönen, der styrer slagets gang og checker, at alle skud går den rette vej og bliver bedømt rigtigt. Det er som regel ikke optællingen, der er det hårdeste. For med hurtigskydninger på op til 8 skud på 15 sekunder er det ikke just præcisionskydning, og volden må tage sin del.

Men igen er det jo ens for alle, og ude i en virkelig situation er der heller ikke altid tid til at tage så langt sigte, som man gerne vil.

24 timers konkurrencer og så til relationerne

I løbet af 24 timer har alle holdene været igennem dag- og natsejladser, pi-

stolskydning og riffelskydning. Og så det er tid til at opbygge eller genopfriske relationerne på tværs af landene inden spændingen udløses ved præmieoverrækkelsen.

Hvem var Tordenskjold?

Lad det være sagt med det samme. De Nordiske Marinekonkurrencer består ikke kun af kamp på de traditionelle discipliner, som pistol, riffel og

dagnavigation. Der er sandelig andre og bestemt ikke ubetydende kampe, der må og skal vindes i den store nordiske strid for reserveofficerer. Allerede den første aften blev tonerne til denne store nordiske strid således slået an.

Aftenen begyndte i den tilsyneladende luksuriøst udstyrede sal, hvor der blev budt på stående forfriskninger. Mere af nød end af lyst kunne man fornemme. Rummet var udstyret med to planter og et piano, der ikke kunne stille meget op for at skabe hygge. Men deltagerne lod sig ikke anfægte af de diminutivt udrustede lokaliteter. Senere da selskabet forlagde til officersmessen var rammerne dog mere behagelige med en rigtig bar og bløde stole. Her skulle det så vise sig om de nordiske kombattanter havde es-ser i ærmer.

Den norske nordmand fra Norge

Slaget blev startet, da diskussionen af

det efter hans udsagn står skrevet, at den norske nordmand fra Norge, Peter Vessel, havde et helt andet nationalt tilhørsforhold.

Slaget bølgede frem og tilbage over bordet og efter 12 runder uden klar afgørelse, erkendte begge sider, at der var brug for en ekstern kompetence til at afgøre sagen.

Der var således brug for en opmand, og en svensk deltager blev spurgt om svenskens mening i denne vigtige sag: – »Tordenskjold – hvem var han?»

Og dermed kastedes der ikke yderligere lys over sagen, men for et øjeblik kunne der spores en forbrødring blandt de norske og danske, da svensken uforvarende havde trådt begge nationers ære under føde ved end ikke at kende Tordenskjold.

Olaf Rye og P.S. Krøyer

For at gnide yderligere salt i såret trak norsken på usportslig vis andre af vore store kendisser ind i diskussionen

så som Olaf Rye og P.S. Krøyer. Fra den danske delegation trak vi os tilbage i forsvarsposition og spillede vores sikre kort – H.C. Andersen. Den kunne nordmanden ikke stikke og aftenen var i mellemtiden blevet så frem-skreden, at klokken i officersmessen slog til afrunding af denne første omgang af kappestriden.

Kamp på traditionelle bådtyper

Som et led i den relationsskabende og meget vigtige del af de nordiske marinekonkurrencer var der indlagt en konkurrence på tværs af nationerne. I to krigskanoer i ordets bogstaveligste forstand. Tungen skal holdes lige i munden og takten slås med fast hånd. Længe så det ud til at blive et tæt opløb, men med et brød »styremaskinen« sammen på den ene kano og resten af løbet var paraderoning. Bådføreren fejrede sejren ved på insisterende opfordring at lave imponerende om end svært tidsbegrænsede gymnastiske øvelser ved siden af kanoen.

En flot 3. plads til Danmark

Selvom de danske hold som nævnt var »Tordenskjolds soldater« – kun lige nok til at stille et hold og med en særdeles sparsom træning med i bagagen, lykkedes det alligevel at gøre en særdeles god figur ved De Nordiske Marinekonkurrencer 2003. En tredje og en femteplads blev det til. En fremragende præstation, når man tager de vanskelige forhold i betragtning.

PL R Henrik Moos

Der navigeres

fordums søkrigshelte nærmest rituellet brød ud.

»Tordenskjold var dansk« Bedyrede de danske kombattanter.

»Nei nei – han var Norsk« kom det øjeblikkeligt fra Frederik fra det norske hold, og han underbyggede straks sin uhyrlige påstand med reference til en for os ukendt danmarkskrønike, hvor

»Finsk Vals« for fuld tryk

BONEX i Borris

Omkring Marinehjemmeværnets Bevogtnings – og Nærforsvarsflotiller, feltskydningsøvelse (BONEX), som den 19. - 21. september gennemførtes i Borris-lejren.

Lang og grundig forberedelse

En BONEX griber man ikke ud af den klare luft, så allerede for lang tid siden gik planlægningen i gang. Det var et omfattende arrangement, hvortil der var tilmeldt cirka 100 deltagere. Årsagen til, at vi holder en sådan øvelse, er blandt andet, at vi i foråret 2005 skal til kontroløvelse, hvor kriteriet er, at den kontrollerede deling skal være minimum 80% færdiguddannet.

Ventetid i skoven. Alle fotos: MHV

Målet:

At indøve føringsvirksomhed i forbindelse med angrebsvis indsats, frigørelse, tilbagegang og indøve forhold ved artilleribeskydning i enheds- og grupperamme, samt at uddanne enkeltmand i feltmæssige færdigheder. BONEX tog start fredag aften klokken 1900, hvor de deltagende flotiller mødte ind. Øvelsesledelsen var ankommet allerede fredag middag for at få de sidste detaljer på plads. Klokken 2200 kunne øvelsesledelsen byde på »natbusser«, der som vanligt bestod af »døde fingre« (pølser) og »krigskakao« (kakao) – for UDEN MAD OG DRIKKE!

Klokken 2300 var der ordredugivelse til delings- og gruppeførere. Selve BONEX startede klokken 0630 med udpurring og morgenskaftning,

for enkeltmand fortsatte søndag morgen – denne gang blot i silende regn. Der blev »gået til den« på banerne, og på debriefingen søndag eftermiddag

Startbriefing

således at alle var klar på skydebanerne klokken 0800.

Vejret var flot og alle virkede veltilfredse. For at udnytte noget af den ventetid, som altid vil forekomme på en skydebane, havde øvelsesledelsen valgt at fylde tiden ud med undervisning i »her og nu« behandling af sportsskader. Hvordan kommer soldaten videre i felten med en forstuvet fod? Det

kunne man konkludere, at målet var nået med denne øvelse – med undtagelse af natskydningen.

Der var en del konstruktiv kritik fra førerne. Ved alle øvelser er der noget, vi kan gøre anderledes – det er netop derfor, vi øver.

Tak for en god weekend til BON'erne.

Ole Remi Persson

Seniorsergent, sagsbehandler BON

Vejkantskommunikation

var et meget positivt og velmodtaget indslag.

Natskydningen måtte desværre aflyses. Terrænet var for tørt, og brandrisikoen for stor. Det er naturligvis altid ærgerligt, men »gutterne« tog det alligevel positivt.

Indøvelse af feltmæssige færdigheder

Kompagniteltet

Seminar om Bevogtning og Nærforsvar

Hjemmeværnskommandoen afholder årligt et seminar for Bevogtnings- og Nærforsvars samarbejdspartnere. Således også i år. Seminaret fandt sted den 20.-21. september i Borris lejen.

I år beskæftigede man sig med inspektion af og rundvisning i øvelseselementet, og Søværnet gav en orientering om konceptet for kontroløvelse 2005. Derudover blev der givet status på alle områderne fra marinehjemmeværnsdistrikterne, Søværnet, Hjemmeværnskommandoen og selve skolen. Det skabte, som altid, en givtig debat, hvor alle aspekter blev berørt.

Der er stadig mange opgaver, som skal løses og ender, som skal bindes sammen, inden målet er nået. Derfor er det utroligt godt, at der afholdes et sådant seminar, her kan alle udveksle erfaringer, og mange gange findes der også nye løsninger eller forslag til samme.

Erik Holt fra Søværnet gav en god orientering om konceptet for kontroløvelsen, som afholdes i foråret 2005. Marinehjemmeværnet kender nu grundlag og mål for denne kontrol, som vil blive vurderet »bestået/ikke bestået«.

Renny Madsen fra Søværnets Materielkommando kunne fortælle, at man fortsat vil beholde alle de BON-delinger, som er afsat til løsning af bevogtning, selvom Søværnet står over for en strukturændring (af de større).

Jane Sahl Kock fra Hjemmeværnsskolen kunne i år blandt andet fortælle, at der nu er fuldt styr på befalingsmands- og officersuddannelserne.

John Hansen fra Marinehjemmeværnsdistrikt 1 kunne berette, at der kun mangler at blive rettet enkelte kommaer i Funktionsuddannelse BON, før denne sendes til Hjemmeværnsskolen for at blive »direktivsat«. Denne proces vil blive afsluttet inden årets udgang. Det er planen, at distriktet vil gennemføre to uge-kurser i 2004. Hvor mange man vil udbyde fra Marinehjemmeværnsdistrikt 2, vides ikke i skrivende stund.

Efter status fra BON-flotillerne kunne Søværnet konkludere, at vi allerede nu er på 80% af den styrke, som skulle opstilles i henhold til det for tiden gældende forsvarsforlig.

Søværnet kunne konstatere, at Hjemmeværnskommandoen umiddelbart ikke ville opstille flere selvstændige bevogtningsflotiller, hvoraf der findes fire ved Marinehjemmeværnsdistrikt 1 og to ved Marinehjemmeværnsdistrikt 2.

Det kunne konstateres, at Søværnet gerne så, at det aftalte antal flotiller bliver opstillet, hvorfor denne sag blev »taget med hjem« til Hjemmeværnskommandoen af Marinehjemmeværnsinspektøren. Som vanligt (havde jeg nær skrevet) »køretøjer til Marinehjemmeværnet«, eller rettere mangel på samme – også denne sag ville inspektøren bringe op over for sin kommando. Marinehjemmeværnet håber meget på en snarlig løsning af dette problem.

Som forfatter af denne lille artikel er det min opfattelse, at vi havde et godt seminar og det er altid rart

Behørigt referat

Seniorsergent Holt forklarer

Der bydes velkommen

Deltagerne i seminaret

at møde chefer/kolleger/samarbejdspartnere ved en sådan lejlighed. Håber, vi ses næste år.

Ole Remi Persson
Seniorsergent, sagsbehandler BON

Splice the main brace!

At spiritus indtaget i små mængder var et forebyggende lægemiddel, stod ikke til diskussion i Søværnet i gamle dage. Morgen, middag og aften fik søfolkene hver en snaps først på 2½ senere 4 og til sidst, inden ordningen blev afskaffet i 1890'erne, 7½ centiliter. Skibsdrengen fik den halve ration. Kvaliteten af snapsen var ofte svingende, og i 1600 årene omtalte danske søfolk den som 'Brandanicum' og 'Finkeljokum'.

Når brændevinen skulle uddeles, blev der slået ét slag på skibsklokken. »Bottleren« eller styrmanden havde hentet rationen op i en pøs efter at have modtaget nøglen til brændevinskælderen af kaptajnen. Han gav så hver af søfolkene i køen en snaps, som skulle drikkes på stedet. Officererne påså, at alt gik rigtigt til og straffede dem, der nægtede at tage deres medicin.

I 1752 begyndte man at indbetale brændevinspenge til dem, der ikke ville have snaps; ligesom man afskaffede den halve ration til skibsdrengen og i stedet udbetalte ham den halve erstatning. Fandt kaptajnen det for godt, kunne han og give en snaps, en cognac et glas rom eller vin i særlige tilfælde og til opmuntring for eksempel under hårdt vejr, anstrengende arbejde eller udmattende klimatiske forhold – og for tapperhed i kamp.

Det er nedskrevet i det danske reglement for skibsmandskabets forplejning af 1892. Efterhånden indtog te, kakao og kaffe dog brændevinens traditionelle plads om bord. Men hvorledes forholdt det sig med rommen og

søens folk? Påstanden, der skal gen drives her, er: »Rom er en mindreværdig spirituosa, som hældes i Coca cola af teenagere og i kagedej af bedstemødre, og da det er et billigt produkt, ingen stiller krav til, drikkes den af særlige erhvervsgrupper så som søfolk, skilærere og privatchauffører.« På sin anden rejse til de nyopdagede lande mod vest i 1493 medbragte Columbus sukkerrøret – grundlaget for sukkerproduktionen i Caribien og trekantshandlen med slaver, sukker, rom og våben mellem Europa, Afrika og Europa var skabt.

De nyopdagede øer i det Caribiske Hav havde et ideelt klima for sukkerproduktion, og sukkeret var en særdeles efterspurgt vare i Europa. Produktionens omfang voksede eksplosivt i årene, der fulgte. Man erfarede hurtigt, at affaldet fra sukkerproduktionen var rig på næring, og den kunne anvendes som foder til trækdyr og slaver i plantagerne.

Hurtigt blev det klart, at sukkerproduktionens restprodukt, den fiberrige melasse, gærede hurtigt, når man tilsatte vand. Og så lignede den et alkoholholdigt produkt, de indfødte havde anvendt på øerne. Denne 'sukkerørvin' blev nu anvendt som styrkende drik og belønning til plantageslaverne. I Europa, og i særdeleshed nederlandene, begyndte man på dette tidspunkt så småt at destillere drikkelig alkohol af gæret frugt.

I slutningen af det 6. århundrede sendtes de første destillationsapparater, fremstillet af kobber, fra Nederlandene til øerne i Det Caribiske Hav. Sukkermelassen, en tyk sød sirup, destilleres fra dette tidspunkt til en drik med mange procenter (70 - 80%) benævnt: »Tafia, Guildive eller Kill Devill«. Søens folk adopterede snart sukkerrørets forførende datter.

Et af søfartens hovedproblemer på denne tid var drikkevandets og levnedsmidlernes meget begrænsede holdbarhed. Søfolkene lærte hurtigt,

at dårligt drikkevand kunne blandes med Sukkerbrændevin (Tafia, Guildive eller Kill Devill) og limesaft, hvilket tog den grimme smag og på forunderlig vis tillige forebyggede skørbug, man tilskrev virkningen spiritusens og bestemt ikke de dengang ukendte C-vitaminer i limefrugten.

I 1731 fik britiske søfolk en daglig ration sukkerrørssnaps (Tafia, Guildive eller Kill Devill) svarende til ¼ liter, som gerne blev drukket i én slurk. Resultatet var oftest tumult og deraf følgende personelmangel. Berusede besætningsmedlemmer faldt simpelthen ofte over bord. I 1740 indførte viceadmiral Edward Vernon (også kaldet Old Grogam, heraf ordet grog), at rationen skulle blandes med fire dele vand og fordeles over to gange på et døgn på Royal Navy's fartøjer.

Denne forholdsregel vandt hurtigt indpas i andre søværn. I Royal Navy havde den daglige romration sin faste plads indtil 1. august 1970. Reglerne for tildelingen var indtil da nøje fastlagt reglementerne, men da søkrigsførelsen blev mere og mere teknisk avanceret, var det bydende nødvendigt, at mandskabet var fuldstændigt nøgternt, og romrationen blev til søfolkenes store sorg afskaffet.

Den britiske Dronningemoder nåede dog kort før sin død forrige år, i forbindelse med dåben af et nyt skib til Royal Navy, at råbe ordene: »Splice The Main Brace«! Det var så signalet til åbningen af et fad rom under mandskabets højlydte jubel. På dansk ville man benytte vendingen »at hale menskødet«, »at hale storskøde« eller »splejse storbrasen« som ordre til at åbne et fad rom til mandskabet.

På danske skibe, der sejlede på Vestindien, var rom en yndet drik. Udledningen skete på samme måde som med brændevinen. Hver mand mødte op hos proviantforvalteren eller stewarden og fik sit glas og blev krydset på bakstavlen, så ingen kunne snyde sig til to rationer. Mandskabet blev

gerne så muntert, at det dansede på batteridækket. Sukkerbrændevinen fra Dansk Vestindien var stærk, meget stærk, og navnet Guildive / Kill Devill betyder ganske enkelt Dræberdjævel. Et stort bæger af denne drik kunne dræbe en voksen mand så let som ingen ting. Man begyndte derfor at fortynde den rå drik med vand. Det fortyndede produkt benævnes Rumverschnitt. Ordet 'Verschnitt' ses stadigvæk på etiketterne af de mærker, der har deres oprindelse i de gamle romkontorer i Flensborg (Hansen Rum, Asmussen Rum, Boddell Rum, Pott Rum, Sonnenberg Rum).

At den danske import af Tafia blev forarbejdet til et drikkeligt produkt i Flensborg, skal ses i lyset af det fine drikkevand, man havde i området, og at byen har Danmarks tredje største havn efter København og Charlotte Amalie i Vestindien. Flensborg var også en væsentlig havn i den store slavetrekantshandel, og rommen fra Flensborg fandt vid udbredelse i den kendte verden. I dag findes der verden over 1.500 forskellige rommærker, hvoraf mange har hjemme i Caribien. Der produceres ikke rom i Danmark eller vor gamle romhovedstad Flensborg mere.

Vil man i dag nyde et glas rom med »danske aner«, må man ty til en rom fra St. Croix. Romproducenten 'Cruzan' har i år iværksat en eksport af deres rom fra St. Croix til Danmark i samarbejde med Vingaarden Odense A/S. I oktober i år blev der på Middelgrundsfortet af importøren afholdt et event sammen med Dansk Vestindisk Selskab for at markere St. Croix rommens tilbagevenden til Danmark.

Denne rom fås i mange varianter, lige fra den hvide type, som kan blandes i drinks – til en dyr lagret Estate Rum, der nydes rent, på linie med for ek-

sempel en virkelig god Whisky eller Cognac. Frisk destilleret rom er hvid, meget aromatisk og betegnes som Aguardiente (de cana), Sugar Cane Brandy eller Cachaca.

Hvid rom har oftest været lagret i tre år og betegnes som Light Dry, Extra Light, Blanco eller Rhum Agricole og er fortrinlig at blande med. Gylden rom er fem år gammel og betegnes som Carta Oro, Aged eller Light Medium. Velhavere bruger den til at mikse med – sparsommelige mennesker bruger den som aperitif. Brun rom er, eller bør være, mindst syv år gammel og betegnes som Anejos, Extra aged, Dark, Premium, Black eller Rhum de Vesou. Denne rom er for god til at blande og repræsenterer rommens ædle sider. Denne type bør nydes af cognacglas med fyldte chokolader eller cubanske cigarer som tilbehør.

I 1898 fik en ung amerikansk løjtnant det indfald at blande hvid rom med en brun brusende og dengang kokainholdig drik, hvilket ikke absolut var en ikke positiv udvikling for rommen blev så et masseprodukt. Rommen havde ellers alt det, der skulle til for at kunne være blevet en drik for connoiseureur, på højde med de ædleste franske og skotske destillater, men således skulle det ikke være. I dag har kun få øje for denne ædle sømandsdrik, som også benævnes »Nelsons Blood«, hvis duft hører uløseligt sammen med duften af beg, tjære, havluft, toldfri tobak og dieselolie.

Peter Tappe PL R

I think I heard the »Old Man« say,
»We'll splice the main brace here
today«.

Oh, bring a drink to the shantyman,
In a glass, or cup, or an old tin can.
Here comes the cook with the
Guildivy can,
And a glass of grog for every man.

(Gl. engl. Sømandsvise)

Konkurrence

Svar på følgende spørgsmål, der alle kan læses om i dette blad:

Hvad hedder skibet på forsiden?

Send svaret med egen adresse til Redaktionsens adresse – eller E-mail til samme inden 1. februar 2004.

Præmien er en flaske 12 års Estate Rhum.

Vinderen offentliggøres i næste nummer.

Tordenskjold genopstod på Sneedorffs Allé

Søværnets Officersskoles klasser opkaldes efter danske søhelte

Efter ønske fra kadetterne ved Søværnets Officersskole er der nu blevet indført en ny »tradition«. Hver enkelt

PEDER SKRAM
Alle portrætter fra gamle stik og malerier

årgang af færdiguddannede søofficerer af linien fra Søværnets Officers-

HERLUF TROLLE

skole opkaldes nu efter en dansk søhelt.

Traditionen kendt fra de øvrige værn

Traditionen har længe været brugt ved blandt andet Hærens Officersskole, hvor hver klasse i de sidste mange år har været opkaldt efter en kendt dansk skikkelse fra hærens fortid, og samme princip omkring anvendelse af årgangsnavne anvendes tillige ved Flyvevåbnets Officersskole, hvor der dog benyttes navne på våbensystemer.

Ved Forsvarsakademiet er de elever, der gennemfører Videreuddannelses-trin II for ledere, opdelt i syndikater, hvor syndikatnavnene refererer til internationalt anerkendte krigsteoretikere af særlig betydning. Mest kendt i den sammenhæng er nok Clausewitz. Nu er så den gode idé nået til Søværnet og linieofficers-kadetterne.

9 udvalgte søhelte

I samarbejde med Søværnets historiske konsulent, Hans Christian Bjerg, har Søværnets Officersskole udvalgt ni søhelte, som på skift vil finde anvendelse som betegnelse for en årgang kadetter.

En sådan »ægide« vil lette identifikation af årgangen. Effekten for den enkelte årgangs kadetter vil være et større sammenhold, både i løbet af uddannelsen og efterfølgende, for eksempel til 25 års jubilæum med videre. Rent administrativt letter søheltenavnet også identifikationen af de enkelte klasser. Hvor klasserne før for eksempel kunne hedde KTASP I (i betydningen kadetaspirant på første del af kadetaspirantuddannelsen), hold 1 det ene år, SB1 det næste, og efterfølgende SA1, B1, BF, AF1 og A1 i et normalt uddannelsesforløb, så vil en betegnelse

BREDAL

se som NORBY følge kadetterne gennem hele uddannelsen. I disse tider, hvor DeMars er under indførelse, kan det også medvirke til at sikre en entydig identifikation af de enkelte klasser.

De ni søhelte som blev udvalgt er:

NORBY
PEDER SKRAM
HERLUF TROLLE
BREDAL
NIELS JUEL
HUITFELDT
TORDENSKIOLD
OLFERT FISCHER
WILLEMOES

Fornavnene er medtaget eller udeladt, dels for at opnå en mundret betegnelse og dels for at følge den almindeligt anvendte omtale. Med undtagelse af TORDENSKIOLD er det i øvrigt i overensstemmelse med de i Søværnet anvendte skibsnavne. Dette er ligeledes sket i samråd med Søværnets historiske konsulent.

NIELS JUEL

Listen er opstillet i rækkefølge efter fødselsår. Når alle navne har været brugt, er det hensigten at starte forfra på listen igen, og da det samlede uddannelsesforløb er på fem år, er der ingen fare for forveksling undervejs.

Første aktuelle årgang NORBY

Officersskolen har lagt ud med at døbe den første aktuelle årgang NORBY. For entydigt at kunne identificere hver enkelt klasse, kan der tilføjes yderligere nogle betegnelser. Start- og slutår for uddannelsen kan tilføjes, såfremt der er behov for det. En betegnelse, som angiver den specifikke uddannelsesretning, kan tilføjes, såfremt det er relevant. Det være sig for operativ linie, der blandt andet omfatter

HUITFELDT

en skibsføreruddannelse eller teknisk linie, som omfatter en marineingeniøruddannelse med videre. Endelig vil det enkelte år i uddannelsesforløbet kunne optræde, hvis der er behov for det.

Den fulde betegnelse kan således være »NORBY 00/04 AM«. Denne skal læses som; »årgang NORBY, der startede på uddannelsen på Søværnets Officersskole i 2000 og som afslutter uddannelsen i 2004. Klassen er på sidste år (klasse A) og af teknisk retning (M)«.

OLFERT FISCHER

Søheltenavnet følger årgangen

Det er hensigten, at søheltenavnet skal være tilknyttet årgangen også efter afsluttet uddannelse, så man kan identificere sig med årgangen også ved senere lejligheder.

Der er derfor heller ikke umiddelbart planer om at hæfte søheltenavne på eleverne, der gennemfører videreuddannelsestrin I på Søværnets Officersskole. Med tiden vil eleverne på denne uddannelse have deres oprindelige årgangsnavn med sig, og det findes der ikke behov for at ændre.

De nye betegnelser er blevet indført 4. september 2003 i forbindelse med et værdiseminar, der blev gennemført for hele Søværnets Officersskole, og selvom betegnelserne ikke er så kendte uden for Søværnets Officersskole

TORDENSKIOLD

endnu, så er der nok ingen tvivl om, at de bliver endog meget anvendelige, når vi alle har vænnet os til den nye »tradition«. SOS

WILLEMOES

10 officerer fra Flyvevåbnet til Søværnet

Mandag den 25. august mødte 10 tidligere flyverofficerer i Auderød for uddannelse til søofficer. De 10 skal nu igennem et omfattende omskolingsprogram, der skal supplere deres flyverofficers-uddannelse med en maritim funktionsuddannelse, som deres fremtidige virke i Søværnet kræver. Uddannelsespakken indeholder en sømilitær grunduddannelse, et havariskoleprogram, tjenestestedsbesøg, sejlads med skoleskibet og endelig en funktionsuddannelse som marineingeniør eller skibsfører. Den samlede omskolingstid bliver på fra 1½ til 2½ år, eftersom uddannelserne tilpasses de enkeltes forkundskaber.

Strukturtilpasninger i Flyvevåbnet

De 10 officerer er blevet forsat til Søværnet som følge af STRUK04 – strukturtilpasninger i Flyvevåbnet. I forbindelse med STRUK04 har Flyvevåbnet måttet afskedige eller søge genplacering for 56 officerer og et tilsvarende antal mellemledere, menige og civile.

Af de 56 er 17 blevet afskediget, 23 er forsat til de andre værn eller Forsvarskommandoen, og de sidste 16, der alle nærmer sig pensionsalderen, har fået særlige aftaler, så deres pension ikke reduceres.

Fyringsrunde i Flyvevåbnet

I begyndelsen af maj 2003 måtte man i Flyvevåbnet erkende, at man ikke kunne løse strukturtilpasningerne uden en større fyringsrunde. Derfor bad Flyvertaktisk Kommando de andre operative kommandoer og Forsvarskommandoen om at sondere mulighederne for genplacering eller forsættelse.

Søværnets Operative Kommando tilbød at tage imod et antal premierløjtnanter med henblik på besættelse af M312-stillinger. Betingelsen var, at de skulle lade sig omskole til søofficerer og gennemgå en »ny« officersuddannelse.

Marineingeniør eller skibsfører

Søværnet uddanner som princip kun officerer i to linier: Marineingeniør og skibsfører. Da rekrutteringen historisk set har haft sværest ved at skaffe tekniske officerer, prioriterede

Søværnets Operative Kommando, at de eventuelt overførte officerer skulle gennemgå marineingeniøruddannelsen.

10 officerer fra Flyvevåbnet, hvoraf 7 var nyudnævnte fra Flyvevåbnet's Officersskole, sagde ja tak til en omskoling til sømand. I slutningen af juni blev det endeligt aftalt i Forsvarskommandoen at overføre alle 10 til Søværnet. Derfor blev sommerferieperioden lidt mere hektisk for Søværnets Operative Kommandos uddannelsesafdeling, Søværnets Officersskole, Teknikskolen og andre. Man skulle nu i gang med at konkretisere uddannelsesbehovet for de 10 premierløjtnanter med forskellig baggrund.

Af de 10 søgte 2 om at blive skibsførere, hvorfor det blev besluttet at tilknytte dem en ordinær kadet aspirant-II klasse på Søværnets Officersskole. De skal så følge klassen i de første knap to år, hvor der primært undervises i skibsføreruddannelsens civile relaterede fag.

Efter den første lange togperiode, hvor kadetterne normalt fortsætter på Søværnets Officersskole med de militært relaterede fag, springer flyverne så op til ældste klasse og gennemfører kommunikations- og vagtchefskursus inden endelig udtjekning som vagtchefer.

Dermed bliver flyverne godskrevet for deres generelle officersuddannelse og skal kun gennemføre selve skibsførerdelen.

De 8, som skal være marineingeniører, kommer i en særlig klasse. Her er rækkefølgen og udvalget af fag blevet

ændret for at bygge oven på deres tidligere kundskaber. Således har tre af flyverne en baggrund som teknikere – en uddannelse, der ligger tæt op af den tidligere elektrotekniske officersuddannelse i Søværnet. Disse tre mangler altså kun selve smede-delen, det vil sige den maskintekniske del af uddannelsen. Ved at bytte om på rækkefølgen vil de kunne afgå til sejlede tjeneste, når klassen begynder på de elektroniske fag.

En lang dag

Oprindeligt var det planlagt, at den formelle overførsel af flyverne til de andre værn skulle ske 1. januar 2004. Men såvel Søværnet som Flyvevåbnet og de 10 udvalgte så en klar fordel i, at de blev overført til Søværnet så hurtigt som muligt. Derfor blev det aftalt at rykke datoen frem til 25. august og 10 dage før, den 15. august mødtes flyverne for første gang med deres nye arbejdsgiver i Søværnets Operative Kommando.

Det blev en lang dag med utallige indtryk og informationer.

Først bød Chefen for Søværnets Operative Kommando, kontreadmiral K. B. Jensen de nye medarbejdere hjertelig velkommen. Admiralen talte om Forsvarets og specielt Søværnets spændende fremtid. Han fortalte om Søværnets særlige kultur og dens rødder tilbage i Flådens 500-årige historie. Admiralen overrakte hver af de nye kommende søofficerer en bog »Flådens skibe og fartøjer 1945-1995« af Gunnar Olsen og Svann Storgaard.

Derefter fulgte 4 timers orientering og spørgeperiode vedrørende uddan-

nelsen ved Søværnets Grundskole, Havariskolen i Hvims, Skoleskibet MØEN, teknikskolen og officersskolen. Halvejs i forløbet blev der tid til en fælles frokost i »Damernes Magazin«, som den yderste del af hovedkvarterets kaffe- og opholdsstue kaldes mellem venner.

Kultur – slang

Før den officielle del af introduktionsmødet sluttede, var det stabschefen, kommandør Palle Cortes' tur til at byde de nye officerer fra Flyvevåbenet velkommen. Inspireret af admirals tale om historie og kultur overrakte stabschefen hver flyverofficer en trykfrisk kopi af bogen »Kgl. Marine, Slang i Søværnet – en samling orlogsudtryk« indsamlet af tidligere stabslæge Leif Vanggaard.

Dagen sluttede for de snart forhenværende flyvere med, at de fik udleveret sabel, kasket og distinktioner med videre – samt taget mål til nye uniformer.

Introduktionskursus

Den 25. august mødte flyverne så på Søværnets Grundskole i Auderød for at starte på et 8 ugers introduktionskursus, der foregår dels ved grundskolen dels ved havariskolen i Hvims og på officersskolen. Det indeholder redningsmidler, sømandskab, havmiljø, brand, havaritjeneste, sanitet, ceremoniel, maritimt engelsk og søkrigshistorie plus det løse. Herefter følger en rundtur til Søværnets landtjenestesteder og endelig sluttes med en uges sejlads med Skoleskibet MØEN. Fra uge 43 opdeles holdet, og de to

kommende skibsførere starter i klasse SB på Søværnets Officersskole. De kommende marineingeniører starter på Søværnets Teknikskole med et værkstedskursus for i løbet af februar 2004 at begynde teoriundervisningen på Søværnets Officersskole.

Skibsførerne vil være klar til sejlene tjeneste medio 2006 efter gennemgang af supplerende våben- og kommunikationsuddannelser samt en udtekning som vagtchefer.

Marineingeniørerne slutter med et driftsofficerskursus i februar 2006, men allerede omkring sommeren 2005 vil de tre første kunne tilgå strukturen, når de bliver godskrevet for elektronikdelen.

(Anonym: »Vi bygger større og større skibe og nu får vi sø-flyvere. – Hvornår får vi et hangarskib«?)

Chefen for Søværnets Operative Kommandos tale til de kommende søofficerer fra Flyvevåbenet:

»Vi lever i en tid med store forandringer, der kræver tilsvarende forandringer i Forsvaret. På den baggrund er Forsvaret i færd med at gennemføre en af de største og mest gennemgribende omstruktureringer, rettet mod at styrke kerneproduktionen – at generere kampkraft både ude og hjemme med vægt på evnen til at kunne deltage i internationale operationer. Det kender I fra Flyvevåbenet som »Expeditionary Air Force«.

Senest har vi så set beslutningen om justering af kommandostrukturen. Vi

taler ikke længere om »reaktionsstyrker« og »hovedforsvarsstyrker« men om »Deployable Forces«, »In-Place Forces« og »High Readiness Forces«. Der findes endnu ikke tilsvarende danske betegnelser, men de engelske betegnelser er allerede blevet en naturlig del af sproget i flåden.

Hvilken betydning får alt dette så for Danmark og dermed Søværnet?

NATO har udelukkende bedt Danmark om at bidrage med Deployable Forces og kun inden for kategorierne High Readiness Forces (HRF) og Forces of Lower Readiness (FLR). Herudover vil der dog fortsat være behov for militære styrker til nationale opgaver og styrkeproduktion.

Omstillingen til et forsvar med hovedvægten på deployerbare styrker er en stor udfordring for alle NATO's nationer, herunder også for Danmark. Indtil videre har Danmark valgt at bidrage med de styrker, der hidtil har været kategoriseret som reaktionsstyrker, da de umiddelbart lever op til kravene til deployerbare styrker.

Kort om historien og tradition

I vil opleve et Søværn præget af Flådens 500-årige historie. I vil opleve et Søværn præget af traditioner, der hænger sammen med historien. Tradition udgør værnkultur og medvirker til at binde værnet sammen.

Vi er i øjeblikket inde i, hvad vi kan kalde en transmissionsproces eller overgangssituation. Antiinvasionsflåden, der blev bygget under den kolde

Museumsskibet PEDER SKRAM ved Bradbænken på Holmen foto: Red.

krig til løsning af Søværnets daværende opgaver, udskiftes gradvis med en mere fleksibel kapacitetsorienteret flåde. For nærværende og i de første kommende år befinder Søværnet sig fortsat i en overgangssituation, der er karakteriseret ved et mindstemål af sejlene enheder.

Et godt eksempel på omstillingen til et forsvar med øget deployeringsevne er udviklingen af de fleksible støtteskibe. Disse enheder opfylder i høj grad kravene til deployerbare enheder og retter sig dermed målrettet mod fremtidens opgaver og Alliances behov. Produktion af det første af to fleksible støtteskibe blev startet ved en ceremoni på Odense Stålskibsværft / Lindøværftet den 30. april, hvor forsvarschefen skar den første plade.

Flåden har altid haft en nøglerolle i vort lands historie, som et aktivt instrument for udenrigs- og sikkerhedspolitikken. Flåden har derfor jævnligt opereret langt fra hjemlandet for at varetage danske interesser og støtte handel, skibsfart og fiskeri gennem sin omkring 500 års lange historie.

Siden 1990 har Søværnet deltaget aktivt i de af Folketinget besluttede internationale missioner, således at værnet nu aktivt er knyttet til at fremme en fredelig udvikling i verden. Som et aktivt redskab til dette formål har vi set den historiske deployering af korvetten OLFERT FISCHER til den Persiske Golf i 1990 - 1991, korvetternes deltagelse i embargoen mod det tidligere Jugoslavien og MAKRELENS og LINDORMENS deltagelse i oprydningen efter luftkampagnen under Kosovo-krigen.

Sidste år var Frømandskorpset indsat i Afghanistan i næsten et halvt år. Desuden har vi deltaget i NATO stående styrker med NIELS JUEL, OLFERT FISCHER og SÆLEN, som har været indsat i Middelhavet under OPERATION ACTIVE ENDEAVOUR som en del af den internationale kamp mod terrorisme.

Korvetten OLFERT FISCHER og undervandsbåden SÆLEN har senest deltaget i krigen mod Irak i Golfen.

SÆLEN ankom nyligt til Flådestation Frederikshavn efter godt et års udsendelse. Patruljefartøjerne VIBEN og RAVNEN har afløst OLFERT FISCHER i Middelhavet og har siden slutningen af marts været indsat i operationsområdet omkring Gibraltarstrædet ligeledes som en del af den internationale kamp mod terrorisme. Enhederne støttes af et team fra den Mobile Logistik Enhed.

Omfanget af disse udsendelser er steget støt og roligt over tid. Denne stigende indsatsgrad viser, at de ydelser, Søværnet kan præstere, er mere og mere eftertragtede og derfor efterspurgt. Dette skyldes selvfølgelig mange faktorer, men ikke mindst at flådeenheder tilbyder fleksibilitet og mobilitet. Vi kan med samme enhed løse opgaver rangerende fra besøg i fremmed havn til støtte for diplomatiske forhandlinger, over krisehåndtering til egentlige krigslignende operationer.

Med de nye enheder, ikke mindst de fleksible støtteskibe, vil Søværnet få langt bedre muligheder for at deltage i denne type opgaver. Jeg er derfor overbevist om, at vi også i de kommende år vil se en stigning i de internationale opgaver, der pålægges Søværnet.

Jeg har med dette forsøgt at tegne et billede af det søværn, som I nu og de kommende år vil være en del af.

De internationale operationer må forventes at udgøre en stor del af jeres fremtidige tjeneste, og dermed en tjeneste, hvor I vil komme til at præge udviklingen. Alt tyder på, at det bliver en spændende periode med øget internationalt engagement i et søværn, hvor flåden over de kommende år i stigende omfang vil blive tilpasset til løsningen af netop disse opgaver.

I kommer også til et Søværn, hvor den betrængte økonomiske situation kræver stor ansvarlighed og omtanke, og hvor I som ledere, gennem det mulige kunst, må søge at få mest muligt ud af de givne omstændigheder!

Jeg vil endnu engang byde jer velkommen til Søværnet og love jer, at I går en spændende fremtid i møde.

De ti »nye« fotograferet på SOS

Til sidst et par ord om det uddannelsesforløb, I går ind til.

Det er aldrig prøvet før. Derfor er det meget væsentligt, at der skabes den rigtige sammenhæng mellem jeres nuværende forudsætninger og de krav, stillingerne i Søværnet stiller.

Mit direktiv for dette forløb vil være, at der gives den nødvendige og tilstrækkelige uddannelse og at det sker i snæver dialog med jer.

Jeg vil gerne byde jer velkommen med en lille gave.« Herefter overrakte Chefen for Søværnets Operative Kommando en bog gave til hver af de 10 flyverofficerer bestående af »Flådens skibe og fartøjer 1945-1995« af Gunnar Olsen og Sverre Storgaard.

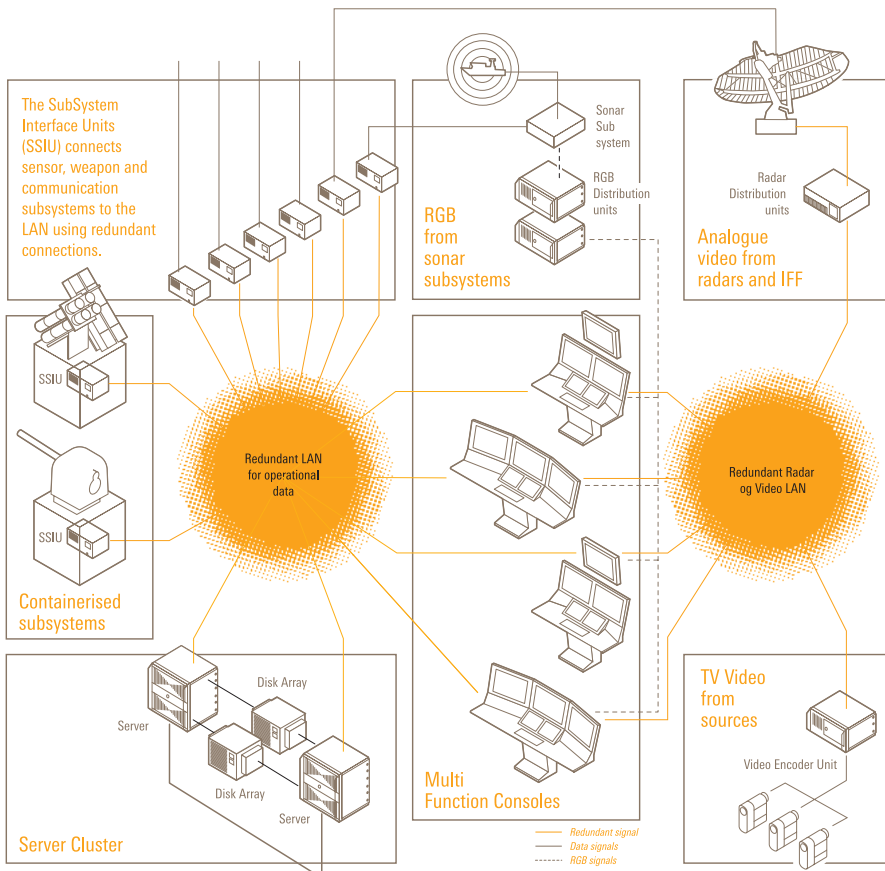
OK Jan Stripp, SOK-PP101

The New Generation of Terma C4I Systems

www.dhwarts.dk

The C-Flex concept allows for continuous upgrade of ships with new or additional equipment without major software changes and waiting time for the next release. A concept designed for rolling replacements and running improvements rather than mid-life upgrades.